

VASİYETNAME LEHİNE YORUM İLKESİ VE BU İLKENİN TÜRK MEDENİ KANUNU'NA YANSIMALARI

DOI: <https://doi.org/10.33717/deuhfd.899913>

Dr. Caner TAŞATAN*

Öz

Vasiyetname lehine yorum ilkesi, vasiyetnamenin geçerli veya geçersiz olarak nitelendirilmesine sebep olacak muhtemel farklı yorumları arasından birincisinin tercih edilmesi yönündeki kuralı ifade eder. Bu ilke sayesinde iptal edilmesi olası bir vasiyetname yorum yoluyla ayakta tutulmuş ve böylece mirasbırakanın son arzuları yerine getirilmiş olur. Vasiyetnameyi geçerli olarak nitelendiren birden fazla yorum arasından mirasbırakanın amacını en iyi biçimde gerçekleştirecek olanının tercih edilmesi de bu ilke kapsamında değerlendirilir. Vasiyetname lehine yorum ilkesi, bu tür ölüme bağlı tasarrufların yorumlanması bakımından geçerli olarak kabul edilen irade teorisinin doğal bir sonucudur. Vasiyetname lehine yorum ilkesinin uygulanabilmesi için mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesinin varlığı, vasiyetnamenin farklı biçimlerde yorumlanabilir olması ve mirasbırakanın gerçek iradesinin belirlenebilir olması koşullarının bir arada bulunması gerekir. Vasiyetname lehine yorum ilkesi, Türk Medeni Kanunu'na hem soyut hem de somut biçimlerde yansımıştır. Sağlararası işlemler bakımından kesin hükümsüzlük sebebi olarak öngörülen bazı durumların vasiyetnameler bakımından yalnızca birer iptal sebebi olarak kabul edilmesi ve iptal kararının yalnızca taraflar arasında hüküm doğurması, bu ilkenin soyut ve genel yansımalarıdır. Bunların dışında, vasiyetname lehine yorum ilkesinin somut ve özel olarak yansıdığı münferit kanun hükümleri de bulunmaktadır. Bu çalışmada vasiyetname lehine yorum ilkesi ve bu ilkenin Türk Medeni Kanunu'na yansımaları incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler

Ölüme bağlı tasarruf, Vasiyetname, Mirasbırakan, Yorum, Vasiyetname lehine yorum

*

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi (e-posta: caner.tasatan@medeniyet.edu.tr) ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4090-324X> (Makalenin Geliş Tarihi: 16.12.2020) (Makale Gönderilme Tarihi: 21.12.2020/Makale Kabul Tarihi: 22.01.2021)

THE PRINCIPLE OF FAVOR TESTAMENT AND ITS REFLECTIONS ON TURKISH CIVIL CODE

Abstract

The principle of favor testament refers to the preference of the first among probable various interpretations that are likely to cause testament to be qualified valid or invalid. This principle makes it possible through interpretation to sustain a testament, which is likely to be revoked, resulting in fulfillment of the last wills of the testator. The preference of the interpretation that serves testator's purpose the best among those that qualify the testament valid is also considered within the scope of this principle. The principle of favor testament is a corollary of the will theory that is deemed valid in terms of interpretation of such disposition mortis causa. Implementation of the favor testament requires a combination of several conditions such as that the testator wills to make a testament, the testament has different interpretations, and the actual will of the testator is determinable. The principle of favor testament has both abstract and concrete reflections on Turkish Civil Code. The abstract and concrete reflections of this principle can be listed as that some cases deemed as a cause of nullity in terms of inter-vivos proceedings are considered only a cause of annulment in terms of testaments and the annulment decision is effective between the parties only. Besides, however, the principle of favor testament has also abstract and distinctive reflections on some individual provisions of law. This study comparatively the principle of favor testament and its reflections on Turkish Civil Code.

Keywords

Disposition mortis causa, Testament, Testator, Interpretation, Favor testament

GİRİŞ

İrade açıklaması, bu açıklamayı gerçekleştiren veya onun muhatabı tarafından farklı biçimlerde algılanabilir. Özellikle irade açıklamasında kullanılan söz, yazı veya işaret araçları, eksik, muğlak veya hatalı olabilir yahut bunlar birden fazla anlama gelebilir. Böyle durumlarda irade açıklamasının anlamının veya gerçekte neyi ifade etmek istediğinin belirlenmesine ihtiyaç duyulur. Bu belirleme faaliyeti, yorum olarak adlandırılır. İrade açıklanmasının yorumlanmasına ilişkin olarak, açıklamanın gerçekleştiği ana göre yorum, dürüstlük kuralına uygun yorum veya kanun lehine yorum gibi pek çok ilke vardır. Bunlardan biri olarak “işlem lehine” (*favor negotii*) yorum, özel hukukun temel ilkelerinden biridir. Bu ilke sayesinde hukuki işlemin (veya hukuki işlem benzeri fiilin) anlamının veya gerçekte neyi ifade etmek istediğinin belirlenmesi aşamasında, onun geçerli veya geçersiz olarak nitelendirilmesine sebep olacak muhtemel farklı yorumları arasından birincisi tercih edilir ve böylece geçersizliğine veya iptaline karar verilmesi olası bir işlem hukuken ayakta tutulmuş olur. İşlem lehine yorum ilkesi, borçlar hukukunda “sözleşme lehine” (*favor contractus*) yorum biçiminde geniş bir uygulama alanına sahip olmakla birlikte miras hukuku bakımından özel bir öneme sahiptir. Gerçekten, mirasbırakanın yaşamındaki son arzularının gerçekleştirilmesi, onun ölümüne bağlı tasarruflarının nihayetinde geçerli olarak nitelendirilecek biçimde yorumlanmasına bağlıdır (“*tasarrufun muteberliği lüzumu*”¹). Ancak ölümüne bağlı tasarrufun mirasın açılmasıyla, diğer bir deyişle bizzat tasarrufta bulunan kişinin ölümüyle birlikte hüküm doğuracak olması, artık hayatta olmayan ve bu işlemi yeniden yapamayacak bir kişinin iradesinin araştırılmasını gerektirir ki bu durum, bahsi geçen işlemin yorumunu bir kat daha zorlaştırır².

Ölümüne bağlı tasarrufların yorumlanması bakımından şekli anlamda ölümüne bağlı tasarruf türlerine göre bir ayırım yapmak gerekir³. Bu ayırım

¹ **Oğuzman**, M. Kemal: Miras Hukuku, 6. bs., İstanbul, 1995, s. 172-173.

² **Serozan**, Rona: “Ölümüne Bağlı Tasarrufların Yorumuna Değişik Bir Yaklaşım”, Prof. Dr. Halid Kemal Elbir’e Armağan, İstanbul, 1996, s. 427-428; **Aksoy Dursun**, Sanem: “Ölümüne Bağlı Tasarrufların Yorumuna Dair Bazı Düşünceler”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXVI, S. 2, 2008, s. 311.

³ **Kocayusufpaşaoğlu**, Necip: Miras Hukuku, 3. bs., İstanbul, 1987, s. 321; **Picenoni**, Vito: Die Auslegung von Testament und Erbvertrag, Zürich, 1955, s. 31 vd.; 90 vd.; **Ergüne**, Mehmet Serkan: Vasiyetnamenin Yorumu, İstanbul, 2011, s. 17 vd.; **Baygın**, Cem: “Ölümüne Bağlı Tasarruflarda Yorum”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. IV, S. 1-2, 2000, s. 570.

çerçevesinde “miras sözleşmesi lehine” (*favor pacti successoralis*) yorum, esasen, sözleşme lehine yorumun miras hukukundaki bir görünümünden ibarettir. Burada mirasbırakanın iradesi, onun son arzularını içermesi bakımından oldukça önemlidir ancak sözleşmenin -ölüme bağlı tasarrufta bulunmayan- diğer tarafının kendisine yöneltilmiş irade açıklamasına karşı olan haklı güveninin korunması (güven ilkesi) dikkate alındığında nispeten sınırlı bir etki taşır. Vasiyetname bakımından ise durum çok farklıdır. Zira tek taraflı bir hukuki işlem olan vasiyetnamenin gerçekleşebilmesi, mirasbırakan dışındaki kişilerin irade açıklamasında bulunmasına bağlı değildir. Üstelik vasiyetnameyi oluşturan irade açıklaması, bu işlemin sonucunda hak sahibi olacak (veya yükümlülük altına girecek) kişiye veya kişilere de yöneltilmez. Öyle ki bu kişilerin vasiyetnameden bilgi sahibi olmaları dahi gerekmez. Kısaca, vasiyetnamenin yapıldığı ve hatta hükümlerini doğurduğu aşamada mirasbırakan dışındaki kişilerin önemi bulunmamaktadır. Bu çerçevede mirasbırakanın iradesi, belirtilen hususların doğal bir sonucu olarak, vasiyetnamenin yorumlanmasının merkezini oluşturur. Mirasbırakanın bu iradesinin araştırılması ve açığa çıkarılması, yine işlem lehine yorum ilkesi çerçevesinde ve ölüme bağlı tasarrufun lehine olmak üzere gerçekleştirilir. Buna da “vasiyetname lehine” (*favor testamenti*) yorum denilir.

I. VASİYETNAME LEHİNE YORUM İLKESİNİN TEORİK TEMELİ

A. Mirasbırakanın İradesinin Vasiyetnamedeki Yeri

Vasiyetname, yukarıda da belirtildiği üzere, tek taraflı bir hukuki işlemdir. Diğer bir deyişle vasiyetname, salt mirasbırakanın irade açıklamasından ibaret bir hukuki işlemdir. Bu işlemin mirasbırakanın arzu ettiği biçimde hüküm doğurabilmesi için onun gerçek iradesinin belirlenmesi ve korunması gerektiği hususlarında tereddüt yoktur. Nitekim vasiyetnameye ilişkin Türk Medeni Kanunu’ndaki düzenlemeler (TMK m. 531 vd.; ZGB Art. 498 vd.) incelendiğinde bu amaca yönelik olarak başlıca iki hususun öne çıktığı görülür:

(i) Mirasbırakan, vasiyetnameyi yaptığı, içeriğini ve kapsamını belirleyip değiştirdiği yahut onu bütünüyle geri aldığı sırada hep tek başınadır. Bu işlemde başka kişilerin iradesi sistematik biçimde dışlanmaktadır⁴. Gerçi

⁴ Sözelimi el yazılı vasiyetnamenin hazırlanmasında farklı kalemlerin kullanılmış olmasının kısmen veya tamamen bir iptal sebebi olarak tartışılması, esasen, farklı kalemin mirasbırakan dışındaki bir üçüncü kişi tarafından kullanılmış olması ihtimalinden kaynaklanır. Vasiyetnamenin hazırlanmasında farklı kalemlerin kullanılması hususuna iliş-

resmi ve sözlü vasiyetnamede ölüme bağlı tasarrufun yapılma sürecine katılan başka kişiler vardır. Ancak bu kişiler, hiçbir durumda, vasiyetnameyi oluşturan yegane iradeye etki etmezler. Aksine bu kişiler, vasiyetname metninde yer alan iradenin bütünüyle mirasbırakana ait olduğunu yalnızca “beyan eden” veya “belgeleyen” birer konumdadırlar. Buna göre vasiyetnamenin hükümlerini doğurabilmesi için mirasbırakanın (vasiyetname yapma) iradesini açıklamış olması gerekli ve yeterlidir⁵. Vasiyetname, mirasbırakan tarafından geri alınmaması (TMK m. 542 vd.; ZGB Art. 509 vd.) durumunda, mirasbırakanın ölümü anından itibaren hüküm doğurur.

(ii) Vasiyetnamenin geçerliliği oldukça sıkı şekil koşullarına bağlanmıştır. El yazılı vasiyetnamenin baştan sona el ile yazılması (TMK m. 538/1; ZGB Art. 505/1), resmi vasiyetnamenin iki tanığın katılımıyla resmi memur tarafından düzenlenmesi ve bunun mirasbırakana okutulmasının veya okunmasının ardından katılanların işleme tanıklık etmesi (TMK m. 532 vd.; ZGB Art. 499 vd.) ve bu iki tür vasiyetnamenin yapılamadığı olağanüstü durumlarda yapılabilen sözlü vasiyetnamenin tanıklar tarafından önce metne geçirilip ardından hakim huzurunda beyan edilmesi (TMK m. 540; ZGB Art. 507), yalnızca bu tasarruflara özgü şekil koşullarıdır. Belirtelim ki kanun koyucunun bu şekil taraftarlığı, sağlığında herhangi bir yükümlülük altına girmeyecek mirasbırakanı yaşlılık, hastalık gibi olası sebeplerden kaynaklanacak ani duygu değişiklikleri karşısında düşünmeye sevk etmesi ve tasarrufun hüküm doğurmaya başladığı anda artık hayatta olmayan bu kişinin iradesini ispat kolaylığı sağlaması ve nihayet ölüme bağlı tasarruf ile proje-

---

kin kararlar için ayrıca bkz. Yarg. 3. HD, T. 25.12.2018, E. 2017/12958, K. 2018/13303; Yarg. 3. HD, T. 16.06.2014, E. 2014/9241, K. 2014/9611 (**Lexpera**). Ayrıca, ölüme bağlı tasarrufta bulunma kişiye sıkı surette bağlı bir haktır. Bunun da doğal bir sonucu olarak mirasbırakanın iradesinin yasal veya iradi temsilci aracılığıyla açıklanmış olması mümkün değildir. Bkz. **Druey**, Jean Nicolas: Grundriss des Erbrechts, 5. Auflage, Bern, 2002, § 8, N. 16-18; **Serozan**, Rona/**Engin**, Baki İlkay: Miras Hukuku ve Uygulama Çalışmaları, 5. bs., Ankara, 2018, § 4, N. 22 vd.; **Eren**, Fikret/**Yücer Aktürk**, İpek: Türk Miras Hukuku, 2. bs., Ankara, 2019, N. 199 vd. Belirtelim ki bu durum, diğer şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf türü olan miras sözleşmesi bakımından da geçerlidir. Bkz. **İmre**, Zahir/**Erman**, Hasan: Miras Hukuku, 13. bs., İstanbul, 2017, s. 61-62. Ölüme bağlı tasarrufta temsil yasağı, Türk ve İsviçre hukuklarından farklı olarak, Alman Medeni Kanunu'nda hem vasiyetname (BGB § 2064) hem de miras sözleşmesi (BGB § 2274) bakımından açıkça düzenlenmektedir.

⁵ Bu iradenin kanunda öngörülen el yazılı, resmi veya sözlü vasiyetname şekillerinden birine uygun olarak açıklanmış olması, vasiyetnamenin yalnızca geçerliliği bakımından değerlendirilmelidir. Zira vasiyetnamenin şekli, yasada bir kurucu unsur olarak kabul edilmemiştir.

sini birbirinden ayırmayı mümkün kılması gibi sebeplerden ötürü anlaşılabilir niteliktedir⁶.

Mirasbırakan tarafından açıklanan ve nihayetinde vasiyetname olarak hüküm doğuracak “irade” (*Wille*), şekle ilişkin hükümler aracılığıyla kanunda özel bir koruma altındadır. Bu korumacı anlayışın temelinde -özünde birbiriyle iç içe geçmiş- üç sebep vardır: Birinci sebep, vasiyetnamenin tek tarafın irade açıklamasından ibaret bir işlem olmasıdır. Vasiyetname yapmak isteyen kişi, bu yöndeki isteğini, yöneltmesi gerekli olmayan irade açıklamasıyla ortaya çıkarır. Ancak tek tarafın irade açıklaması ile gerçekleşebilecek -vakıf kurma, tanıma, sözleşmeden dönme gibi- diğer hukuki işlemlerin, tahvil veya başka hukuki kurumlar yardımıyla ayakta tutulamıyor olsalar dahi, bizzat işlemi gerçekleştiren kişinin yeniden ve bu kez geçerli bir irade açıklamasında bulunmasıyla birlikte hüküm doğurması mümkündür. Oysa vasiyetname bakımından bu imkan -işlemin hüküm doğuracağı andartık kalmaz. İradenin korunmasındaki ikinci sebep ise mirasbırakanın son arzularına duyulan saygıdır⁷. Bu saygının kaynağında ahlaki ve dini düşüncelerin yer aldığı hususunda tereddüt yoktur. Bunun dışında, mirasbırakanın son arzularına hukuk düzeni tarafından saygı duyulmaması ve onların gerektiği ölçüde korunmaması, başta mülkiyet hakkı ve bunun devamlılığı⁸ olmak üzere pek çok temel kavramı anlamsızlaştırır. Zira son arzularına saygı duyulmayacağını bilen kişiler, hukuk güvenliği bilinçlerini yitirirler.

⁶ Bkz. **Ergüne**, s. 23; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 156; **Oğuzman**, s. 108; **Serozan/Engin**, § 4, N. 21; **İmre/Erman**, s. 69. Ancak bu kez de mirasbırakana ait olmakla birlikte vasiyetname bakımından öngörülen şekil içerisinde yer almayan iradenin akıbeti, şekle bağlı diğer işlemlerde olduğu gibi, tartışma zemini oluşturmaya elverişlidir. Bu durumun vasiyetnamenin yorumlanmasına olan etkisi için ayrıca bkz. **Ergüne**, s. 58 vd.

⁷ **Ayan**, Mehmet: Miras Hukuku, 9. bs., Ankara, 2016, s. 156. Bu durum, Yargıtay kararlarında “mirasbırakanın/ölenin son arzularına saygı ilkesi” olarak da ifade edilmektedir. “(...) Başka bir deyimle; olayda şekil eksikliği değil, gereği olmayan bir şekil fazlalığı söz konusudur. Asgari şartlarla gerçekleşen bir işleme vasiyetin özünü zedelemeyen bir takım başka şeklin eklenmesini iptal sebebi saymak, ölenin son arzularına saygı ilkesi ile çelişir.” Bkz. Yarg. 3. HD T. 11.03.2013 E. 2012/21142 K. 2013/3991. Ancak bu anlayış, mirasbırakanın son arzularının her durumda geçerli olarak nitelendirilmesi sonucunu doğuramaz. “Miras hukuku, miras bırakanın iptali mümkün ölüme bağlı tasarruflarında bile onun son arzularına değer vermemiştir. (Medeni Kanun’un Md. 499 ve 500) ölenin son arzularına saygı ilkesi, ancak onun hukuka uygun tasarrufları için söz konusudur. Bu bakımdan miras hukukunda ölenin son isteklerine saygısızlık gibi bir düşünce de kabul edilemez.” Bkz. Yarg. İBGK T. 01.04.1974 E. 1974/1 K. 1974/2. Aynı yönde bkz. Yarg. HGK T. 23.01.2020 E. 2017/1-1247 K. 2020/47 (**Kazancı**).

⁸ Bkz. **Druey**, § 2, N. 1 vd.; **Dural**, Mustafa/**Öz**, Turgut: Türk Özel Hukuku C. IV Miras Hukuku, 15. bs., İstanbul, 2020, N. 2 vd.; **Serozan/Engin**, § 1, N. 7-8.

Bu bilinç yitimi de hukuk düzenini ortadan kaldırır. Üçüncü ve nihayet son sebep ise vasiyetnameyi oluşturan iradenin tespit edilebilmesi, onun, az veya çok bir şekil içerisinde yer almasını zorunlu kılar. Bu şekil, vasiyetnameyi oluşturan iradenin şüpheden olabildiğince uzak biçimde tespit edilmesini ve ortaya çıkarılmasını sağlar. Bir bakıma irade özgürlüğü, irade lehine sınırlanır⁹.

Mirasbırakanın iradesi, ölüme bağlı tasarruf içerisindeki bu doğal ve ayrıcalıklı konumuna bağlı olarak, vasiyetnamenin yorumlanma biçimini de belirler. Gerçekten, karşılıklı irade açıklamalarını gerektiren işlemlerin yorumlanması bakımından üzerinde görüş birliği bulunan güven teorisi, vasiyetnameyi oluşturan irade açıklamasının yöneltildiği bir muhatabın bulunmaması ve mirasbırakan tarafından her zaman serbestçe geri alınabilmesi karşısında, vasiyetnamelerin yorumlanması bakımından uygulanamaz¹⁰. Vasiyetname, mirasbırakanın irade açıklamasından ibaret bir işlem olması yönüyle, irade teorisi çerçevesinde yorumlanır¹¹. Bu durum, vasiyetname ile yapılmaları gerektiği halde miras sözleşmesi içerisinde yer alan mirasçılıktan çıkarma veya vakıf kurma gibi tek taraflı maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar bakımından da geçerlidir¹². Vasiyetnamenin irade teorisi çerçevesinde yorumlanması, mirasbırakanın gerçek iradesinin ortaya çıkarılması amacını taşır. Bu kapsamda vasiyetnameyi oluşturan irade açıklamasında yer

⁹ Belirtelim ki buradaki açıklanan sebepler, kısmen veya tamamen, miras sözleşmeleri bakımından da geçerlidir. Özellikle üçüncü sebep kapsamında, miras sözleşmelerinin de resmi vasiyetname biçiminde yapılması (TMK m. 545/1; ZGB Art. 512/1) aranmış ve böylece yine irade özgürlüğü irade lehine sınırlanmıştır.

¹⁰ Vasiyetnamenin yapılmış olmasının hiç kimse için güven verici bir olgu olarak kabul edilemeyeceği yönünde bkz. **Ergüne**, s. 17. Alman hukukunda bkz. **Säcker**, Franz Jürgen/**Rixecker**, Roland/**Oetker**, Hartmut/**Limperg**, Bettina (Hrsg.): Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, B. 11, 8. Auflage, München, 2020, MüKo-BGB, § 2084, N. 61; **Palandt**, Otto (Begr.): Bürgerliches Gesetzbuch, 77. neubearbeitete Auflage, München, 2018, Palandt-BGB, § 2084, N. 1.

¹¹ **Escher**, Arnold/**Escher**, Arnold: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, III. Band, Das Erbrecht, Erste Abteilung: Die Erben (Art. 457-536), 3. Auflage, Zürich, 1959, Einl. Art. 467 ff., N. 14; **Pictoni**, s. 31 vd.; **Fahländer**, Karl: Die aussenstehende Tatsache in der bundesgerichtlichen Praxis zur Testamentsauslegung, Bern, 1948, s. 30-31; **Beck**, Alexander: Grundriss des Schweizerischen Erbrechts, 2. Auflage, Bern, 1976, s. 91-92; **Druey**, § 12, N. 5; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 321-322; **İmre/Erman**, s. 115; **Oğuzman**, s. 170; **Dural/Öz**, N. 974; **Serozan**, s. 428; **Serozan/Engin**, § 4, N. 217; **Eren/Yücer Aktürk**, N. 609; **Ayan**, s. 155; **Antalya**, O. Gökhan/**Sağlam**, İpek: Marmara Hukuk Yorumu, Miras Hukuku, C. III, 4. bs., Ankara, 2019, N. 1042; **İşgüzar**, Hasan/**Demir**, Mehmet/**Yılmaz**, Süleyman: Miras Hukuku, Ankara, 2018, s. 54; **Ergüne**, s. 18; **Baygın**, s. 570.

¹² **Ergüne**, s. 20; **Baygın**, s. 571-572; **Serozan**, s. 428.

alan ifadeler, mirasbırakanın bakış açısıyla değerlendirilir. Vasiyetnamede yer alan ve açık (yeterince anlaşılabilir) olmayan ifadeler, açıklayıcı veya -vasiyetname metninde gerekli dayanakların bulunması koşuluyla- tamamlayıcı yorum yöntemleriyle incelenir ve böylece mirasbırakanın gerçek iradesi belirlenmeye çalışılır.

Buraya kadar olan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere vasiyetname, mirasbırakanın vasiyetname yapma yönündeki iradesinin, pek çok sebepten ötürü belirli şekiller içerisinde özel olarak korunduğu ve nihayetinde içerdiği gerçek iradenin belirlenmesine çalışıldığı bir şekli anlamda ölüme bağlı tasarruftur. Bu tasarrufun hukuki bir düzenlemeye sahip olmasının yegane sebebi ise onun salt mirasbırakan tarafından istenmiş olmasıdır¹³. Diğer bir deyişle mirasbırakan, ölümünden sonra birtakım hukuki sonuçların doğmasını istediği için vasiyetname yapmıştır. Böyle bir isteği olmayan mirasbırakanın ölüme bağlı tasarruf gerçekleştirme cihetine gitmeyeceği açıktır. O halde mirasbırakanın yaptığı vasiyetname ile sözgelimi kanuni mirasçılığa ilişkin hükümlerden ayrılmak istediği veya başka bir takım son arzularının yerine getirilmesini istediği sonucuna kolaylıkla varılır. Bu isteğin yerine getirilebilmesi ise vasiyetnamenin nihayetinde geçerli sayılmasına bağlıdır. Ne var ki mirasbırakanın iradesinin vasiyetnamenin geçerliliği yönünde olması, bu işlemin her durumda geçerli sayılacağını göstermez. Burada, mirasbırakanın iradesine yönelik korumacı anlayışın temelleri imkan verdiği ölçüde bir yorum yapılır. Birden fazla yorum yapılabiliriyorsa bunlar arasından -yine mirasbırakanın iradesi doğrultusunda- vasiyetnameyi geçerli olarak nitelendiren yorum tercih edilir.

B. Kavram Olarak Vasiyetname Lehine Yorum İlkesi

Vasiyetnamenin yorumlanmasına ihtiyaç duyulan durumlarda hakim, eksik, muğlak veya hatalı yahut birden fazla anlama gelebilecek irade açıklamasının gerçekte neyi ifade etmek istediğini araştırır. Bu araştırma sırasında hakim, vasiyetname metnine bağlılık, vasiyetnamenin yapıldığı ana göre yorum veya yasal mirasçılık lehine göre yorum gibi birtakım temel yorum ilkeleri kapsamında hareket eder. Bunlardan biri olarak vasiyetname lehine yorum ilkesi, vasiyetnamenin geçerli veya geçersiz olarak nitelendirilmesine sebep olacak muhtemel farklı yorumları arasından birincisinin tercih edilmesi yönündeki kuralı ifade eder. Bu ilke kapsamında hakim, ihtilaf konusu vasiyetnamenin bütününe veya içeriğindeki maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan birini yahut birkaçını geçerli olarak nitelendirecek

¹³ Ergüne, s. 17.

yorumu tercih eder. Vasiyetname lehine yorum ilkesi sayesinde vasiyetname iptal edilmez. Bunun yerine yorum yoluyla ayakta tutulur ve böylece mirasbırakanın son arzuları -mümkün olduğu ölçüde- yerine getirilir. Vasiyetnamayı geçerli olarak nitelendirecek birden fazla yorum arasından mirasbırakanın amacını en iyi biçimde gerçekleştirecek olanının tercih edilmesi de yine vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında değerlendirilir¹⁴.

Vasiyetname lehine yorum ilkesi, Alman hukuku bakımından BGB içerisinde açıkça düzenlenmektedir¹⁵. Türk Medeni Kanunu'nda ise bu yönde açık bir düzenleme yoktur. Ne var ki vasiyetname lehine yorum ilkesinin Türk (ve İsviçre) hukuku bakımından da geçerli olduğu hususunda öğretide¹⁶ ve yargı uygulamasında¹⁷ görüş birliği bulunmaktadır. Gerçekten hem şekli hem de maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf yapma yönünde mirasbırakana oldukça geniş bir irade özgürlüğü tanıyan Türk Medeni Kanunu'nun vasiyetname lehine yorum ilkesini kabul etmesi, kanun koyucunun "irade lehine" tutarlı bir anlayışı olarak değerlendirilmelidir.

Vasiyetname lehine yorum ilkesi, kanımızca, bu tür tasarrufların yorumlanması bakımından geçerli olan irade teorisinin doğal bir sonucudur.

¹⁴ **Ergüne**, s. 82.

¹⁵ Alman hukukunda "Geçerlilik Lehine Yorum" (*Auslegung zugunsten der Wirksamkeit*) başlıklı BGB § 2084 hükmüne göre, "Bir ölüme bağlı tasarrufun içeriğinin farklı biçimlerde yorumlanması mümkün ise, belirsizlik durumunda, bunlar arasından vasiyetnamenin lehine olanı tercih edilir." (*Lässt der Inhalt einer letztwilligen Verfügung verschiedene Auslegungen zu, so ist im Zweifel diejenige Auslegung vorzuziehen, bei welcher die Verfügung Erfolg haben kann.*) Bkz. **Leipold**, MüKo-BGB, § 2084, N. 61 vd.; **Weidlich**, Palandt-BGB, § 2084, N. 13.

¹⁶ Bkz. **Escher/Escher**, ZK-ZGB, Einl. Art. 467 ff, N. 16; **Picenoni**, s. 58-59; **Fahrländer**, s. 30-32; **Beck**, s. 94; **Druey**, § 12, N. 22; **İmre/Erman**, s. 118-119; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 323; **Oğuzman**, s. 172-173; **Dural/Öz**, N. 979; **Serozan**, s. 428-429; **Serozan/Engin**, § 4, N. 219; **Eren/Yücer Aktürk**, N. 619; **Ayan**, s. 156; **Kılıçoğlu**, Ahmet M.: Miras Hukuku, 8. bs., Ankara, 2018, s. 101; **Antalya/Sağlam**, N. 1053-1054, 1057; **İşgüzar/Demir/Yılmaz**, s. 54 vd.; **Ergüne**, s. 75; **Baygın**, s. 574 vd.; **Aksoy Dursun**, s. 312 vd.

¹⁷ BGE 98 II, 73; BGE 89 II 363; "Favor Testamenti, yani vasiyetnamenin muteber tutulması kuralı, Türk Medeni Kanununda açıkça belirtilmemekle beraber, gerek doktrinde ve gerek mahkeme içtihatlarında ölüme bağlı tasarrufların yorumlanmasında uygulanacak temel kurallardan biri olarak kabul edilmektedir. Bu yorum tarzı, ölüme bağlı tasarrufu imkan olduğu ölçüde geçerli saymaya, onu ayakta tutmaya başka bir ifade ile tasarruf yapanın gerçek iradesini, son isteklerini elden geldiği kadar değerlendirmeye, onu üstün tutmaya, ona saygı ve bağlılık göstermeye yönelmiş bulunmaktadır." Bkz. Yarg. 3. HD T. 22.11.2015 E. 2014/22183 K. 2015/17797. Aynı yönde bkz. Yarg. 3. HD T. 17.12.2018 E. 2018/7112 K. 2018/12816 (**Kazancı**); Yarg. 8. HD T. 28.10.2014 E. 2014/19290 K. 2014/19466 (**Lexpera**).

Zira irade teorisi, mirasbırakanın gerçek iradesini belirlemeyi amaçlar. Mirasbırakanın gerçek iradesi ise hiç değilse vasiyetnamesinde yer alan son arzularının yerine getirilmesi olsa gerektir. Ölümünden sonrası için birtakım düzenlemeler yapan ve bunu bir biçimde açıklayan kişinin iradesinin bu yönde olduğunda tereddüt edilmemelidir. Mirasbırakanın son arzularının yerine getirilebilmesi ise nihayetinde vasiyetnamenin geçerli olmasına bağlıdır. O halde vasiyetnamenin geçerli veya geçersiz olarak nitelendirilebilecek biçimde yorumlanmasının mümkün olduğu durumlarda iptaline karar verilmesi, kural olarak, isabetli bir sonuç olmayacaktır¹⁸.

Vasiyetname lehine yorum ilkesinin uygulanabilmesi için şu üç koşulun bir arada bulunması gerekir:

1. Vasiyetname Yapma İradesinin Varlığı

Vasiyetname lehine yorum ilkesinin uygulanabilmesi için birinci ve temel koşul, mirasbırakanın “vasiyetname yapma iradesinin” (*animus testandi*) varlığıdır. Esasen bu koşul, üzerinde lehe yorum ilkesinin uygulanacağı bir vasiyetname bulunması zorunluluğundan kaynaklanır. Vasiyetname yok hükmünde ise vasiyetname lehine yorum ilkesinin uygulanamayacağı hususu açıktır. Bu kapsamda, çocuklarının kendisini hiç arayıp sormadığını günlüğüne veya sosyal medya hesaplarına yazan kişinin bu haliyle bir vasiyetname yaptığı söylenemez¹⁹. Bu halde ilgili irade açıklamalarının maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf olarak hüküm doğurmaları ve vasiyetname lehine yorumlanabilmeleri mümkün değildir.

Vasiyetname lehine yorum ilkesini uygulayacak hakim, öncelikle, önüne gelen ihtilafta “vasiyetnamenin varlığını” resen inceler. Vasiyetnamenin varlığı, bu işlemin kurucu unsurunun bulunmasına, vasiyetname bakımından mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesinin varlığına bağlıdır²⁰. Vasiyetname yapma iradesinin varlığı, vasiyetnamenin varlığı için gerekli ve yeterlidir. Öyle ki vasiyetnamenin şekil koşullarına uygun olup olmadığı dahi bu aşama bakımından önemsizdir. Zira şekil, vasiyetname bakımından yasada bir kurucu unsur olarak kabul edilmemiştir. Nitekim, vasiyetnamenin

¹⁸ Bu kapsamda, vasiyetname lehine yorum ilkesinin ölüme bağlı tasarrufların yorumu bakımından geçerli olan diğer bütün ilkelerin temeli olduğu kabul edilir. Bkz. **Escher/Escher**, ZK-ZGB, Einl. Art. 467 ff, N. 16.

¹⁹ Ancak burada mirasbırakanın, çocuklarının mirasından hiçbir mal almalarını istemediği yönündeki ifadesi, bu kez bir vasiyetname ve mirasçılıktan çıkarma tasarrufu olarak hüküm doğurabilir. Şekle ilişkin hükümler saklıdır. Kısaca, her somut olay bakımından ayrıca değerlendirme yapmak gerekir.

²⁰ Bkz. **Benedikt**, Seiler: Die erbrechtliche Ungültigkeit, Zürich, 2017, N. 809.

tenfizi talebi karşısında hakim tarafından yapılacak inceleme de mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesinin bulunup bulunmadığı hususu ile sınırlıdır. Hakim, önüne gelen ihtilafta mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesinin varlığını tespit ettiği takdirde -bu işlemi oluşturan metin bütünüyle şekle aykırı olsa veya böyle bir metin bulunmayıp yalnızca mirasbırakana ait bir ses kaydı bulunmuş olsa dahi- vasiyetnamenin tenfizi yönünde karar verir.

Mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesinin bulunup bulunmadığı yönündeki bir ihtilafta vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında bir değerlendirme yapılması ve böylece vasiyetnamenin ayakta tutulabilmesi ise mümkün değildir²¹. Diğer bir deyişle vasiyetname lehine yorum ilkesi, mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesini tamamlayıcı bir işlev görmez. Zira bu durum, vasiyetname lehine yorum ilkesinin kaynaklandığı irade teorisine aykırıdır. Şüphe halinde mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesinin varlığı yönünde karar verilmesi, esasen birer taslaktan veya projeden ibaret metinlerin ölüme bağlı tasarruf olarak hüküm doğurması tehlikesini ortaya çıkarır. Ancak mirasbırakan gerçekte bir vasiyetname yapmak istememiş de olabilir. Bu kapsamda, mirasbırakanın vasiyetname yapmama yönündeki iradesinin de korunması gerekir. Buna göre vasiyetname lehine yorum ilkesi, yalnızca mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesinin varlığının “kesin biçimde” tespit edilmesi durumunda uygulanabilir.

2. Vasiyetnamenin Farklı Biçimlerde Yorumlanabilir Olması

Vasiyetname lehine yorum ilkesinin uygulanabilmesi için gerekli ikinci koşul, bu vasiyetnamenin farklı biçimlerde yorumlanabilmesidir²². Vasiyetnamenin başka biçimde yorumlanabilmesi mümkün değilse ve bu yorum vasiyetnameyi geçerli sayıyorsa burada zaten hukuki bir sorun yoktur. Böyle bir durumda vasiyetname, mirasbırakanın iradesi doğrultusunda tenfiz edilir. Ancak mevcut yorumun geçersiz saydığı vasiyetnamenin ayakta tutulabilmesi mümkün değildir²³. Bu durum, vasiyetname lehine yorum ilkesinin, geçersiz vasiyetnamelerin geçerli hale gelmesini sağlayacak genel bir düzeltici işlevi olmadığı biçiminde ifade edilebilir²⁴. Vasiyetname lehine yorum ilkesinin uygulanabilmesi, farklı biçimlerde yapılan yorumların her ikisinin

²¹ Alman hukukunda bu yönde bkz. **Leipold**, MüKo-BGB, § 2084, N. 76; **Weidlich**, Palandt-BGB, § 2084, N. 15.

²² Bkz. **Leipold**, MüKo-BGB, § 2084, N. 68.

²³ Bu yönde bkz. **Baygın**, s. 572, 574.

²⁴ Bu yönde bkz. **Ergüne**, s. 78-79.

de işlemi vasiyetname olarak sayması gerekmez. Bu kapsamda, irade açıklamasının sağlararası işlem veya vasiyetname olarak yorumlanabildiği durumlarda, bunlar arasından yine geçerli olan yorum tercih edilir²⁵.

3. Mirasbırakanın Gerçek İradesinin Belirlenebilir Olması

Vasiyetname lehine yorum ilkesinin uygulanabilmesi için gerekli üçüncü ve son koşul, mirasbırakanın gerçek iradesinin “belirlenebilir” (*bestimmbar*) olmasıdır²⁶. Mirasbırakanın gerçek iradesi, vasiyetname içi veya dışı olgular yardımıyla belirli biçimde tespit edilemiyorsa vasiyetname lehine yorum yapılabilmesi ve böylece vasiyetnamenin ayakta tutulabilmesi mümkün değildir. Örneğin, mirasbırakanın, arkadaşı (A)’yı mirasçı olarak atadığı vasiyetnamesinin devamında onun kendisine karşı ağır ve affedilemez bir suç işlediğini belirtmiş olması mümkündür. Böyle bir durumda vasiyetname içi veya dışı olgular yardımıyla mirasçı olarak atanıp atanmadığı belirsiz olan (A) lehine atanmış mirasçı olduğuna dair belge verilemez. Ancak bu olgular, (A)’nın mirasçı atandığına veya atanmadığına yönelik belirlenebilir bir iradenin varlığına işaret ediyorsa bu yönde karar verilebilir. Mirasbırakanın gerçek iradesinin belirlenmesi, çoğunlukla, vasiyetname ile lehine kazandırmada bulunulan birden fazla kişi arasından hangisinin olduğu ve bu kazandırmanın niteliği ile ilgili sorunlara işaret eder. Bu iki durumu birbirinden ayırarak incelemekte fayda vardır:

Mirasbırakanın vasiyetnamesinde hak sahibini belirlenebilir biçimde ifade etmediği tasarrufların akıbeti tartışmaya açıktır. Gerçekten, vasiyetname yer alan ifadeler birden fazla kişiye uygun düşüyor ancak bunlardan hangisinin lehtar olduğu belirlenemiyor olabilir. İş ortağına 10.000 TL vasiyet eden kişinin birden fazla iş ortağı varsa ve lehtarın kim olduğu vasiyetname içi veya dışı olgular yardımıyla belirlenemiyorsa durum böyledir. Böyle durumlar bakımından öğretide bir görüş²⁷, Alman hukukunda açıkça düzenlenen²⁸ bu durumun örnekseme yoluyla Türk hukuku bakımından da

²⁵ **Ergüne**, s. 83-84; **Leipold**, MüKo-BGB, § 2084, N. 77-78.

²⁶ Bkz. **Leipold**, MüKo-BGB, § 2084, N. 65-67. TMK m. 504/2 (MK m. 451/2) bakımından bu yönde bkz. **Baygn**, s. 575.

²⁷ **Ergüne**, s. 97-98.

²⁸ Alman hukukunda “Birden Fazla Anlama Gelen Kazandırma” (*Mehrdeutige Bezeichnung*) başlıklı BGB § 2073 hükmüne göre, “Mirasbırakan tarafından yapılan kazandırma birden fazla kişiye uygun düşüyor ve bunlardan hangisinin lehtar olması gerektiği belirlenemiyorsa, bu kazandırma bütün ilgililer için eşit olarak geçerlidir.” (*Hat der Erblasser den Bedachten in einer Weise bezeichnet, die auf mehrere Personen passt, und lässt sich nicht ermitteln, wer von ihnen bedacht werden sollte, so gelten sie als zu gleichen Teilen bedacht.*)

uygulanabileceği, buna göre bütün ilgililerin kazandırma üzerinde eşit oranda hak sahibi olacağı yönündedir. Mirasbırakana farazi bir irade izafe eden bu görüş, vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında geçerli olarak kabul edilebilir. Zira kazandırmanın geçersiz sayılması, mirasbırakanın iradesine kesin olarak aykırıdır. Ayrıca bu irade, bütün ilgililerin kazandırma üzerinde eşit hak sahibi olmalarına da aykırı değildir.

Vasiyetnamede yer alan ifadelerin yine birden fazla kişiye uygun düş-
tüğü ancak bunlardan yalnızca birinin lehtar olması gerektiği durumlar ise farklıdır. Bütün malvarlığını arkadaş (A)'ya veya (B)'ye bıraktığını vasiyet eden kişinin tasarrufu bakımından durum böyledir. Bu ikinci ihtimalde vasiyetname lehine yorum yapılabilmesi, kanımızca, mümkün değildir²⁹. Bu durum, esasen, mirasbırakanın “sosyal amaçlarla” yaptığı vasiyetnameler bakımından tartışılmaktadır. Memleketindeki caminin tamir edilmesi veya bir okulun yapımına katkıda bulunulması için 10.000 TL vasiyet eden kişinin tasarrufu böyledir. Öğretide bir görüş³⁰, böyle durumlarda, lehine kazandırma yapılan kişilerin ikincil planda olmaları dikkate alınarak, vasiyetname lehine yorum ilkesinin uygulanabileceği ve bütün ilgililerin eşit oranda hak sahibi olabilecekleri yönündedir. Bu görüşe katılma imkanı göremiyoruz. Zira ilgililerin kazandırma üzerinde eşit hak sahibi olmaları, öncelikle mirasbırakanın iradesinin bu yönde olmasına bağlıdır. Mirasbırakanın iradesi bu yönde veya bu irade ilgililerden yalnızca birisinin kazandırma lehtarı olması biçiminde yorumlanabiliyorsa iradenin belirlenebilir olması bakımından bir sorun yoktur. Böyle bir yorum yapılması mümkün değil ise vasiyetnamenin geçersiz olduğu sonucuna varılmalıdır. Gerçi bu durum mirasbırakanın iradesine kesin olarak aykırıdır. Ancak bu halde mirasbırakanın diğer bir kesin iradesi de ilgililerden yalnızca birisinin hak sahibi olmasıdır. Bunun dışında vasiyetname lehine yorum ilkesi, yukarıda da belirtildiği üzere, bu tür geçersiz vasiyetnameleri geçerli hale getirecek genel bir düzeltici yöntem olarak da görülmemelidir.

Mirasbırakan tarafından yapılan maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufun niteliği de belirsiz olabilir. Böyle bir durumda, vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında, kazandırma lehtarı lehine tasarrufun tercih edilmesi

²⁹ Bu yönde bkz. **Weimar**, Peter: Berner Kommentar Band/Nr. III/1/1/1, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Die Erben, Die gesetzlichen Erben, Die Verfügungen von Todes wegen Die gesetzlichen Erben; Die Verfügungsfähigkeit, Die Verfügungsfreiheit, Die Verfügungsarten, Die Verfügungsformen, Art. 457-516 ZGB, Bern, 2009, Art. 483, N. 5.

³⁰ **Leipold**, MüKo-BGB, § 2084, N. 74.

gerektiği kabul edilir³¹. Buna göre, terekede yer alan önemli malvarlığı değerlerinin bırakıldığı bir vasiyetnamede, mirasbırakanın kazandırma lehtarını vasiyet alacaklısı olarak belirlemediği, bunun bir mirasçı atama tasarrufu olduğu sonucuna varılmalıdır³². Ancak aynı durum, kazandırmanın miktarı bakımından kabul edilmemektedir. Bu kapsamda, örneğin, banka kasasında yer alan parasını vasiyet eden mirasbırakanın bu tasarrufu, aynı kasada yer alan kıymetli evrakı kapsayacak biçimde yorumlanamaz³³. Diğer bir deyişle vasiyetname lehine yorum ilkesi, kazandırma lehtarının mümkün olan en fazla ekonomik değeri elde etmesi biçiminde anlaşılmaz.

II. VASIYETNAME LEHİNE YORUM İLKESİNİN TÜRK MEDENİ KANUNU'NDAKİ GÖRÜNÜMLERİ

Vasiyetname lehine yorum ilkesinin Türk Medeni Kanunu'nda ve mehaz İsviçre Medeni Kanunu'nda açıkça düzenlenmediğini belirtmiştik. Ancak bu durum, belirtilen ilkenin Türk ve İsviçre hukukları bakımından geçerli olmadığı biçiminde yorumlanamaz. Kaldı ki bu ilkenin kanuna iki farklı türde yansımaları olduğunu da görebiliyoruz:

(i) Vasiyetname lehine yorum, kanunun özünde yer alan bir ilkedir. Bu yönüyle kanuna, soyut ve genel bir biçimde yansımıştır. Gerçekten, sağlararası işlemler bakımından kesin hükümsüzlük sebepleri olarak öngörülen ehliyetsizlik, hukuka ve ahlaka aykırılık ile şekle aykırılık durumlarının, ölüme bağlı tasarruflar bakımından TMK m. 557 vd. (ZGB Art. 519 vd.) hükümleri kapsamında yalnızca birer iptal sebebi olarak öngörülmesi, ölüme bağlı tasarruflar bakımından işlem lehine yorumun ve buna bağlı olarak vasiyetname lehine yorumun kanundaki bütüncül bir ifadesidir³⁴. Zira ölüme bağlı tasarruf bir biçimde geçersiz olsa dahi ilgililerin talebi doğrultusunda iptal edilene kadar ayakta tutulacak ve belirtilen yönde bir talep de olmadığı

³¹ **Ergüne**, s. 83. Burada, ilgilinin mirasçı olarak atanıp atanmadığı hususundaki belirsizlikten farklı bir durum söz konusudur. Zira ilginin kazandırma lehtarı olduğu, bu tasarrufun niteliğinin onun için elverişli olup olmadığı dikkate alınmaksızın, kesindir. O halde bu tasarrufun mirasbırakanın iradesine aykırı biçimde geçersizliğine karar verilmesi mümkün olmamalıdır. Bu tasarrufun daha elverişli olanının tercih edilmesi ise esasen bir varsayımdır. Ancak bu varsayımın “kazandırma lehtarı lehine” tasarruf olması, ölüme bağlı tasarrufu gerçekleştiren kişi bakımından daha olasıdır.

³² Benzer şekilde, tasarrufun koşula mı yoksa yüklemeye mi bağlı olduğu şüpheli ise yüklemenin, geciktirici koşula mı bozucu koşula mı bağlı olduğu şüpheli ise bozucu koşulun tercih edilmesi gerekir. Bkz. **Ergüne**, s. 126-128.

³³ **Ergüne**, s. 83.

³⁴ **Ergüne**, s. 78; **Serozan/Engin**, § 4, N. 28. Bkz. ve karşı. **Eren/Yücer Aktürk**, N. 696.

takdirde hüküm doğurmaya devam edecektir. Bununla birlikte, mahkeme tarafından verilen iptal kararının bütün ilgililer yerine yalnızca davanın tarafları arasında hüküm doğurması³⁵ yine vasiyetname lehine yorum ilkesinin soyut ve genel bir yansıması olarak değerlendirilmelidir.

(ii) Vasiyetname lehine yorum, kanunun sözü bakımından münferit hükümlerde de yer almaktadır. Bu yönüyle de kanuna somut ve özel biçimlerde yansımıştır. Çalışmamızın bundan sonraki kısmında, vasiyetname lehine yorum ilkesini sözü itibarıyla içeren her bir hüküm ayrıca incelenecektir.

A. Kişinin veya Şeyin Belirtilmesinde Açık Yanılma (TMK m. 504/2)

Yanılma, kural olarak, borçlar hukukunun inceleme alanındadır. Nitekim TBK m. 30 (OR Art. 23) vd. hükümleri bu duruma ilişkindir. Kanundaki yanılma hükümleri, açıklamada yanılma ve saikte yanılma olarak ikiye ayrılmaktadır. Bunlardan açıklamada yanılma, irade ve açıklama arasındaki uyumsuzluğu ifade eder. Böyle durumlarda açıklama sahibinin, iradesini gerçekte sözleşme yapmak istediği kişiden başkasına açıklaması veya sözleşmeyi yaparken belirli nitelikleri olan bir kişiye dikkate almasına karşın başka bir kişi için iradesini açıklaması “kişide yanılma”; istediğinden başka bir konu için iradesini açıklaması “(konuda) şeyde yanılma” olarak tanımlanır. Saikte yanılma ise iradenin oluşumundaki yanılmayı ifade eder. Kişide veya şeyde yanılma türündeki açıklamada yanılma hali ile saikte yanılma, miras hukuku bakımından özel bir önem taşır.

Vasiyetname lehine yorum ilkesinin kanundaki başlıca somut ve özel görünümü, mirasbırakanın kişinin veya şeyin belirtilmesinde “açık” yanılmasına ilişkin düzenlemedir³⁶. Gerçekten, TMK m. 504/2 (ZGB Art. 469/3) hükmüne göre, “*Ölüme bağlı tasarrufta kişinin veya şeyin belirtilmesinde açık yanılma hâlinde mirasbırakanın gerçek arzusu kesin olarak tespit edilebilirse, tasarruf bu arzuya göre düzeltilir.*” Bu hüküm sayesinde vasiyet-

³⁵ **Druey**, § 12, N. 57; **Benedikt**, N. 168 vd.; **İmre/Erman**, s. 226; **Ayan**, s. 171.

³⁶ **Serozan**, s. 429. İsviçre hukukunda OR Art. 496/3 hükmünün çok sınırlı bir uygulama alanına sahip olduğu, öyle ki bu hükmeye ilişkin yalnızca bir mahkeme kararı (BGE 124 III 414) bulunduğu ifade edilmektedir. Bkz. **Breitschmid**, Peter/**Jungo**, Alexandra (Hrsg.): Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Erbrecht Art. 457-640 ZGB, 3. Auflage, Zürich-Basel-Genf, 2016, Art. 469, N. 25. Bu tespitin, yine oldukça sınırlı bir uygulama alanına sahip olan TMK m. 504/2 hükmü dikkate alındığında, Türk hukuku bakımından da geçerli olduğunu söyleyebiliriz.

name³⁷, mirasbırakanın yanılması sebebiyle iptal edilmemekte, aksine, onun gerçek iradesi doğrultusunda “düzeltilecek” ayakta tutulmaktadır³⁸. Belirtelim ki vasiyetnamenin düzeltilmesi, iradenin vasiyetnamenin şekli içerisinde yer almasına veya en azından orada ima edilmiş olmasına bağlıdır. Vasiyetnamede yer almayan ve ima dahi edilmeyen bir ölüme bağlı tasarrufun, mirasbırakanın gerçek iradesi olarak tenfiz edilmesi mümkün değildir³⁹. TMK m. 504/2 hükmünün uygulanabilmesi, aynı zamanda yukarıda lehe yorum ilkesinin uygulanabilmesi için genel bir koşul olarak da belirtildiği üzere, mirasbırakanın gerçek iradesinin kesin olarak belirlenebilmesine bağlıdır⁴⁰. Gerçek iradenin tahmin veya varsayım yoluyla belirlenebilmesi mümkün değildir⁴¹.

1. Kişide veya Şeyde Yanılma

Mirasbırakanın kişide veya şeyde yanılması durumunda iradesi gerçeğe uygun olarak düzeltilir⁴². Örneğin, mirasbırakanın tüm malvarlığını yeğeni (A)’ya bıraktığı yönündeki iradesi, gerçekte (B) isminde tek bir yeğeni var ise buna göre düzeltilir. Benzer biçimde, mirasbırakanın annesinden yadigar kalan yüzüğü kızına bıraktığı yönündeki iradesi, gerçekte ortada bir yüzük

³⁷ Belirtelim ki bu hüküm, miras sözleşmeleri bakımından da uygulanabilir. Bkz. **Çabri**, Sezer: Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574), C. 1, İstanbul, 2018, m. 504, N. 314. Ayrıca bkz. **Abt**, CHK-ZGB, Art. 469, N. 23.

³⁸ **İmre/Eman**, s. 222-223; **Eren**, Fikret: Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, Ankara, 1966, s. 39. Bu yönüyle hüküm, “yanlış nitelendirme zarar verme” (*falsa demonstratio non nocet*) ilkesinin miras hukukundaki bir görünümüdür. Ayrıca bkz. **Benedikt**, N. 558; **Honsell**, Heinrich/**Vogt**, Nedim Peter/**Geiser**, Thomas (Hrsg.): Zivilgesetzbuch II: Art. 457-977 ZGB und Art. 1-61 SchlT ZGB (Basler Kommentar), 5. Auflage, Basel, 2014, Art. 469, N. 8.

³⁹ **Benedikt**, N. 560; **Abt**, CHK-ZGB, Art. 469, N. 24; “*Vasiyet edilen taşınmazlara ilişkin olarak, vasiyetnamenin 1. ve 2. maddelerinde yazılı tapu kayıtlarının aynı taşınmaza ilişkin olduğu, vasiyetnameye göre toplamda iki adet taşınmazın davacılar vasiyet edildiği ve mirasbırakanın tapuda maliki bulunduğu 624 ada 109 parselde mevcut 7 nolu bağımsız bölüm ve eklentisinin ise, vasiyetnameye konu edilmediği anlaşılmasına karşılık mahkemece, vasiyetçinin gerçek arzu ve iradesinin maliki olduğu üç taşınmazını da davacılar vasiyet etmek olduğu, ancak vasiyetin düzenlenmesi sırasında hata yapıldığı, düzenlenen vasiyetnamenin murisin gerçek iradesini yansıtmadığı gerekçesiyle, vasiyetnamede belirtilmeyen 624 ada 109 parselde mevcut 7 nolu bağımsız bölümünde tenfizine yönelik karar verilmesi doğru görülmemiştir*” Bkz. Yarg. 3. HD T. 18.12.2013 E. 2013/18363 K. 2013/18151 (**Lexpera**). Karş. **Çabri**, C. 1, m. 504, N. 315.

⁴⁰ **Benedikt**, N. 558.

⁴¹ **Weimar**, BK-ZGB, Art. 469, N. 35.

⁴² **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 323-324; **İmre/Erman**, s. 119; **Dural/Öz**, N. 981; **Eren/Yücer Aktürk**, N. 619; **Ayan**, s. 164; **Ergüne**, s. 278 vd.; **Baygın**, s. 575.

yok ancak bilezik var ise buna göre düzeltilir. Nitekim Yargıtay kararına konu olan bir olayda vasiyetnamede yer alan “122 ada 44 parsel” ve “14 ada 29 parsel” olarak ifade edilen taşınmaz bilgileri, mirasbırakanın başka malvarlığının bulunmaması ve tapuda yer alan malik bilgileri ile diğer bilgilerin vasiyetnamedekilerle eşleşmesi karşısında, sırasıyla “128 ada 44 parsel” ve “140 ada 29 parsel” olarak düzeltilmesi gerektiği yönünde karar verilmiştir⁴³.

Kişide veya şeyde yanılma dışındaki yanılma hallerinde TMK m. 504/2 (ZGB Art. 469/3) hükmünün uygulanıp uygulanmayacağı hususu tartışmalıdır. Gerçi hükmün ifadesi, tasarrufun düzeltilmesini kişide veya şeyde yanılma durumları ile sınırlandırır gözükmektedir. Ne var ki hükmün bu kez karşıt anlamından (*argumentum a contrario*) yola çıkıldığı takdirde kişi veya şey dışındaki yanılmaların düzeltilmesinin yasaklandığı sonucuna ulaşmanın mümkün olmadığı görülür⁴⁴. Bu kapsamda, özellikle şeyin miktarına ilişkin yanılma düzeltilebilir. Örneğin, arkadaşı (A)'ya 10.000 TL vasiyet etmek isteyen kişinin vasiyetnamesinde bu miktarı 100.000 TL olarak belirtmesi durumunda ölüme bağlı tasarruf, mirasbırakanın gerçek iradesi doğrultusunda düzeltilebilir⁴⁵.

2. Açık Yanılma Hali ve Bunun Saitte Yanılma ile Karşılaştırılması

Vasiyetnamenin düzeltilebilmesi, TMK m. 504/2 (ZGB Art. 469/3) hükmüne göre, mirasbırakanın “açık yanılma” (*offenbarer Irrtum*) halinde olmasına bağlıdır. Ancak hükümde yer alan açık yanılma ifadesinin bağımsız bir anlamı olmadığı, özellikle bu yanılmanın herkes tarafından bilinebilir nitelikte olmasının gerekmediği kabul edilmektedir⁴⁶. Vasiyetnamenin mirasbırakanın iradesinden ibaret bir metin olması karşısında yanılmanın “esaslı” (*wesentlich*) olmasına da gerek bulunmamaktadır. Ancak hükümde ifade edilen açık yanılmanın, salt “açıklamada yanılma” (*Äusserungsirrtum*) haline mi özgü olduğu, diğer bir deyişle “saitte yanılma” (*Motivirrtum*)

⁴³ Yarg. 3. HD T. 17.12.2018 E. 2018/7112 K. 2018/12816. Benzer şekilde, “655” olarak yazan parsel numarasının “555” olarak değerlendirilmesinde isabetsizlik olmadığı yönünde bkz. Yarg. 3. HD T. 18.05.2016 E. 2015/15137 K. 2016/7741 (**Lexpera**).

⁴⁴ Nitekim İsviçre hukukunda hakim görüş bu yöndedir. Bkz. **Picenoni**, s. 76; **Weimar**, BK-ZGB, Art. 469, N. 38; **Breitschmid**, BSK-ZGB, Art. 469, N. 9; **Abt**, CHK-ZGB, Art. 469, N. 24; **Benedikt**, N. 562. Karş. **Escher/Escher**, ZK-ZGB, Art. 469, N. 27; **Eren**, s. 40; **Baygin**, s. 575; BGE 72 II 225 (E. 2); BGE 70 II 7 (13-14).

⁴⁵ Benzer örnek için bkz. **Abt**, CHK-ZGB, Art. 469, N. 24.

⁴⁶ **Weimar**, BK-ZGB, Art. 469, N. 35.

halini kapsayıp kapsamadığı hususu tartışmalıdır. Öğretide bir görüş⁴⁷, hükmün açıklamada yanılma haline özgü olduğu yönündedir. Buna karşın diğer görüş⁴⁸, TBK m. 504/2 hükmünün açıklamada yanılma hali ile sınırlandırılmasının hükmün amacına aykırı sonuç doğuracağı yönündedir.

Kanımızca, İsviçre öğretisinde hakim olan ve Türk öğretisinde de savunulmakta olan, birinci görüşü üstün tutmak gerekir. Zira saikte yanılma, yukarıda lehe yorum ilkesinin uygulanabilmesi için genel bir koşul olarak da belirtildiği üzere, mirasbırakanın gerçek iradesinin kesin olarak belirlenebilmesine engel olur⁴⁹. Böyle bir durumda vasiyetname, TMK m. 504/1 (ZGB Art. 496/2) hükmü çerçevesinde onanmış sayıldığı veya doğrudan onandığı durumlar dışında, yalnızca iptal edilebilir. Bu hususu bir örnek üzerinden açıklamak isabetli olur: Mirasbırakan, kızını denizde boğulmaktan kurtaran kişinin (A) olduğunu düşünerek ona bir miktar para vasiyet etmiş ancak kızı gerçekte (B) tarafından kurtarılmış olsun⁵⁰. Bu halde vasiyetin (B) lehine düzeltilmesi mümkün gözükmemektedir. Ancak mirasbırakanın iradesinin bu yönde bir kesinlik taşıdığı söylenemez. Mirasbırakanın kızının (B) tarafından kurtarılmış olduğu durumlarda böyle bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmayacağı söylenebilir. Bununla birlikte, mirasbırakanın, (B)'nin ismini (A) zannetmesi sebebiyle vasiyetnamesinde bu ismi kullanması veya orada yalnızca "kızımı kurtaran kişiye" yönünde bir açıklamada bulunmuş olması, vasiyetnamenin düzeltilmesi veya tamamlanması için bu kez yeterli olacaktır⁵¹.

B. Mirasçılıktan Cezai Çıkarma Sebebinin Varlığının İspat Edilememesi veya Bu Sebebin Vasiyetnamede Belirtilmemesi (TMK m. 512/3)

Türk ve İsviçre hukukları bakımından ölenin bazı yakınlarına, aralarındaki aile bağı dikkate alınarak, saklı pay olarak adlandırılan mirasçı olma hakkı bırakılmıştır. Mirasbırakan, mirasçılarının saklı payı üzerinde ölüme

⁴⁷ İsviçre hukukunda hakim görüş bu yöndedir. Bkz. **Weimar**, BK-ZGB, Art. 469, N. 34, 36; **Breitschmid**, BSK-ZGB, Art. 469, N. 8; **Abt**, CHK-ZGB, Art. 469, N. 24; **Kren Kostkiewicz**, Jolanta/**Wolf**, Stephan/**Amstutz**, Marc/**Fankhauser**, Roland (Hrsg.): ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Orell Füssli Kommentar, Zürich 2016, Art. 469, N. 9; **Benedikt**, N. 559; **Druey**, § 12, N. 32. Türk hukukunda bu yönde bkz. **Eren**, s. 40; **Çabri**, C. 1, m. 504, N. 313.

⁴⁸ **Serozan**, s. 430; **Serozan/Engin**, § 4, N. 221; **Ergüne**, s. 283-284; **Baygın**, s. 577-578.

⁴⁹ **Weimar**, BK-ZGB, Art. 469, N. 36. Bu yönde bkz. **Ergüne**, s. 272-273 ancak karşı. s. 283 vd.

⁵⁰ Benzer örnekler için bkz. **Eren**, s. 40.

⁵¹ Bkz. **Weimar**, BK-ZGB, Art. 469, N. 37.

bağlı tasarrufta bulunamaz. Ancak bu kişiler arasındaki aile bağının zayıflaması, saklı payın getirilmesindeki amacın ortadan kalktığını gösterir⁵². Böyle durumlar bakımından mirasbırakana, saklı paylı mirasçılarını mirasından uzaklaştırma hakkı tanınmıştır. Bu çerçevede, mirasçılıktan cezai çıkarma, saklı paylı mirasçının, kanunda öngörülen sebeplerden en az birinin varlığı halinde, mirasbırakanın tek taraflı irade açıklaması sonucunda saklı payını da kapsayacak şekilde mirastan uzaklaştırılmasını ifade eder⁵³. Mirasçılıktan çıkarma, TMK m. 510/1 (ZGB Art. 477/1) hükmünün ifadesinden de anlaşılacağı üzere, bir ölüme bağlı tasarruf aracılığıyla gerçekleşir. Bu tasarruf, kural olarak, tek taraflı bir hukuki işlem olan vasiyetname aracılığıyla gerçekleşir. Ancak bunun iki taraflı bir hukuki işlem olan miras sözleşmesi aracılığıyla gerçekleşmesi de mümkündür. Ne var ki bu ikinci durumda dahi çıkarma tasarrufu, miras sözleşmesinin bağlayıcı içeriğinde yer almaz ve yine tek taraflı bir hukuki işlem olan vasiyetname aracılığıyla gerçekleşmiş gibi ele alınır⁵⁴. Bu kapsamda, mirasçılıktan cezai çıkarma tasarrufunun da vasiyetnamenin yorumlanmasına ilişkin genel ilkelere ve bunlar arasından vasiyetname lehine yorum ilkesine göre yorumlanması gerektiği kendiliğinden anlaşılır. Bu kapsamda, örneğin, mirasbırakanın oğlu (A)'yı mirasçılıktan çıkarma yönündeki iradesi, gerçekte tek oğlu var ve bunun adı (B) ise, yukarıda açıklanan TMK m. 504/2 (ZGB Art. 469/3) hükmü doğrultusunda düzeltilir ve böylece (B) mirasçılıktan çıkarılır.

Vasiyetname lehine yorum ilkesinin mirasçılıktan çıkarma tasarrufuna yansması bununla da sınırı değildir. Gerçekten mirasçılıktan çıkarma, kural olarak, kanunda öngörülen sebeplerden en az birinin varlığına bağlıdır. Mirasçılıktan çıkarılan, çıkarma tasarrufunun gerçekleştiği ölüme bağlı tasarrufa ilişkin genel iptal sebeplerini veya mirasbırakanın çıkarma sebebinde açık bir yanılmaya düşmüş olmasını ileri sürerek, tasarrufun iptalini talep edebilir⁵⁵. Ancak mirasçılıktan çıkarma sebebinin varlığının (iptal davasının davalıları olan) mirasçılar tarafından ispat edilememesi veya bu sebebin

⁵² Kocayusufpaşaoğlu, s. 306.

⁵³ Bkz. ve karşı. Kocayusufpaşaoğlu, s. 306; İmre/Erman, s. 246; Dural/Öz, N. 917; Eren/Yücer Aktürk, N. 584-585; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 94-95; Çabri, C. 1, m. 510, N. 426-427; Yağcı, Kürşad: Cezai Mirasçılıktan Çıkarma (Cezai Iskat), İstanbul, 2013, s. 11 vd.; Gönen, Doruk: "Cezai Mirasçılıktan Çıkarmanın Amacı ve Cezai Mirasçılıktan Çıkmaya Tabi Kişilerin Kapsamı", Prof. Dr. Hasan Erman'a Armağan, s. 327-340, s. 328-329.

⁵⁴ Kocayusufpaşaoğlu, s. 307; İmre/Erman, s. 251-252; Dural/Öz, N. 918; Gönen, Cezai, s. 331-332.

⁵⁵ Dural/Öz, N. 949-951.

vasiyetnamede belirtilmemiş olması da mümkündür. Vasiyetname lehine yorum ilkesinin mirasçılıktan çıkarma kurumuna asıl yansımaları da burada görülmektedir: TMK m. 512/3 (ZGB Art. 479/3) hükmünün ilk kısmına göre, “*Sebebin varlığı ispat edilememiş veya çıkarma sebebi tasarrufta belirtilmemişse tasarruf, mirasçının saklı payı dışında yerine getirilir (...).*” Görüldüğü gibi TMK m. 512/3 hükmü, mirasçılıktan çıkarılanı, çıkarma sebebinin varlığı ispat edilemediği veya bu sebep vasiyetnamede belirtilmediği takdirde, saklı pay dışındaki miras hakkından mahrum etmektedir⁵⁶. Burada ölüme bağlı tasarruf, mirasçılıktan çıkarılanın itirazı üzerine görülen iptal davasında, varlığı ispat edilemeyen veya vasiyetnamede belirtilmeyen sebepten ötürü geçersiz kılınmayıp⁵⁷, aksine, “kanun gereği “ (*ipso iure*) geçerli bir işleme dönüşmektedir. Böyle bir durumda iptal davası, tenkis davası olarak görülmeye devam edilir⁵⁸. TMK m. 512/3 hükmünün temelinde, mirasbırakanın, mirasçılıktan çıkardığı kişinin en azından saklı payı ile yetinmesini istemeye yönelik bir farazi iradeye sahip olduğu düşüncesinin yer aldığı belirtilmektedir⁵⁹. Bu düşünce, irade teorisinin ve vasiyetname lehine yorum ilkesinin sonucudur.

Mirasçılıktan çıkarılanın affedilmesinin ölüme bağlı tasarrufa etkisi, bu duruma ilişkin -mirastan yoksunluk bakımından öngörülen TMK m. 578/2 (ZGB Art. 540/2) benzeri- açık bir hüküm bulunmamasından ötürü tartış-

⁵⁶ Bu hükmün, mirasbırakanın farazi iradesine dayanan bir yasal tahvil (*Konversion*) örneği olduğu kabul edilmektedir. Bkz. Weimar, 479, N. 9; **Ergüne**, s. 258.

⁵⁷ **Yağcı**, s. 421-422; **Serozan/Engin**, § 4, N. 190; **Kılıçoğlu**, s. 179. “*Toplanan deliller ve tüm dosya kapsamından, mirasçılıktan çıkarma (iskat) sebeplerinin varlığı, davalılar (iskattan yararlananlar) tarafından kanıtlanamamıştır. Bu durumda mahkemece, TMK’nun 512/3. maddesi uyarınca mirasçılıktan çıkarmaya yönelik ölüme bağlı tasarrufun, davacı mirasçının saklı payları dışında (mirasbırakanın tasarruf nisabı oranında) yerine getirileceği, başka bir ifade ile davacının saklı payını isteyebileceği düşünülmeyen vasiyetnamenin tümünden iptaline karar verilmesi doğru görülmemiş, bu sebeple kararın bozulması gerekmiştir.*” Bkz. Yarg. 14. HD T. 31.03.2015 E. 2015/5400 K. 2015/3549 (**Lexpera**). Ayrıca bkz. **Escher/Escher**, ZK-ZGB, Art. 479, N. 3, 5; **Çabri**, C. 1, m. 512, N. 483.

⁵⁸ **Oğuzman**, s. 215. “*Mirasbırakan vasiyetnamesinde mirasçılıktan çıkarma sebeplerini göstermiş, davalılar, mahkemenin de kabulünde olduğu üzere, mirasçılıktan çıkarma sebeplerinin doğruluğunu kanıtlayamamışlardır. Bu durumda TMK’nun 512/3. maddesi gereğince mirastan iskatin mirasbırakanın tasarruf nisabı oranında geçerli olacağı başka bir ifade ile davacıların saklı paylarını isteyebileceği açıktır. Davaya tenkis davası olarak devam edilmelidir.*” Bkz. Yarg. 3. HD T. 30.03.2017 E. 2015/14678 K. 2017/4307 (**Lexpera**).

⁵⁹ **Weimar**, BK-ZGB, 479, N. 9; **Ergüne**, s. 258-259. Karş. **Escher/Escher**, ZK-ZGB, Art. 479, N. 2-3. Ayrıca bkz. **Wildisen**, CHK-ZGB, Art. 479, N. 4; **Bürgi**, OFK-ZGB, Art. 479, N. 4.

malıdır⁶⁰. Bu tartışma kapsamında öğretilen ileri sürülen ve kanımızca da üstün tutulması gerekli olan görüş⁶¹, mirasbırakanın affının, mirasçılıktan çıkarma tasarrufunu kendiliğinden geçersiz hale getirmeyeceği yönündedir. Bu görüşün temelinde, biraz önce belirtilen hüküm benzeri bir düzenleme eksikliğinin yanı sıra yine mirasbırakanın farazi iradesinin yer aldığı söylenebilir. Gerçekten, mirasçılıktan çıkarma için ölüme bağlı tasarrufta bulunan mirasbırakanın, bu affından sonra yeniden bir ölüme bağlı tasarrufta bulunmamış olması, mirasçılıktan çıkardığı kişinin en azından saklı payı ile yetinmesini istemeye yönelik bir iradeye sahip olduğu biçiminde yorumlanmaya daha elverişlidir. Gerçi mirasbırakanın affı, mirasçılıktan çıkarma sebebinin artık ortadan kalktığını gösterir. Ancak burada, TMK m. 512/3 hükmü kapsamında çıkarma tasarrufu yine ayakta tutulacaktır. Böyle bir durumda mirasçılıktan çıkarılanın, açacağı tenkis davası ile yalnızca saklı payını alma imkanı olduğu sonucuna ulaşmak gerekir⁶².

C. Ölüme Bağlı Tasarruflara Getirilen Koşullar ve Yüklemeler (TMK m. 515/2-3)

Mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufunu koşullara veya yüklemelere bağlayabileceği, TMK m. 515/1 (ZGB Art. 482/1) hükmünün ilk cümlesinde açıkça düzenlenmektedir. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan her biri koşula veya yüklemeye bağlanabilir⁶³. Ancak ölüme bağlı tasarrufun bağlanabileceği koşullar veya yüklemeler bakımından iki sınırlama söz konusudur:

(i) TMK m. 515/2 (ZGB Art. 482/2) hükmüne göre, “*Hukuka veya ahlâka aykırı koşullar ve yüklemeler, ilişkin buldukları tasarrufu geçersiz kılar.*” Sağlararası işlemler bakımından öngörülen TBK m. 176 (OR Art. 157) hükmü ile benzer nitelikteki bu hüküm kapsamında koşulun veya yüklemenin hukuka veya ahlaka aykırı⁶⁴ nitelik taşıdığı durumlarda hem koşul

⁶⁰ Mirastan çıkarılanın affedilmesini düzenleyen, mirastan yoksunluk bakımından öngörülen TMK m. 578/2 (ZGB Art. 540/2) benzeri bir hükmün bulunmamasından kaynaklı bu tartışma için bkz. **Dural/Öz**, N. 961-962; **Çabri**, C. 1, m. 510, N. 454.

⁶¹ **İmre/Erman**, s. 253-254; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 317-318; **Dural/Öz**, N. 962; **Çabri**, C. 1, m. 510, N. 455; **Yağcı**, s. 388. Bu tartışma kapsamında ileri sürülen diğer görüşler için ayrıca bkz. **Yağcı**, s. 378 vd.

⁶² Bu yönde bkz. **Weimar**, BK-ZGB, Art. 479, N. 10; **Çabri**, C. 1, m. 510, N. 456.

⁶³ **Stahelin**, BSK-ZGB, Art. 482, N. 1; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 272 vd.; **Oğuzman**, s. 145; **Dural/Öz**, N. 727.

⁶⁴ Öğretilen hukuka veya ahlaka aykırılık ayrımının esasen belirsiz olduğu ancak her iki duruma da aynı yaptırımın bağlanması karşısında bunun pratik bir önemi olmadığı, kanımızca da haklı olarak, ifade edilmektedir. Bkz. **Benedikt**, N. 662.

veya yükleme hem de bunların bağlı olduğu maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf geçersizdir⁶⁵. Hükümde yer alan “geçersiz” ifadesinin niteliği tartışmalıdır. Öğretide bir görüş⁶⁶, ölüme bağlı tasarrufların geçersizliğine ilişkin genel kural niteliğindeki TMK m. 577 hükmü doğrultusunda bu yaptırımın yine iptal edilebilirlik olduğu yönündedir. Buna karşın diğer görüş⁶⁷, hukuka veya ahlaka aykırılığın temelinde kamu düzenini ilgilendirmesi karşısında bu yaptırımın kesin hükümsüzlük olarak kabul edilmesi gerektiği yönündedir. Her iki görüş bakımından ortak olan husus ise mirasbırakanın hukuka veya ahlaka aykırı koşul veya yükleme olmaksızın da ölüme bağlı tasarrufta bulunabileceği anlaşılıyorsa, vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında, yalnızca koşulun veya yüklemenin geçersiz olduğu sonucuna varılır⁶⁸.

Hukuka veya ahlaka aykırı nitelik taşımayan koşulun veya yüklemenin -sağlararası işlemlerden farklı olarak- salt hukuka veya ahlaka aykırı bir amacın gerçekleştirilmesini teşvik etme amacıyla getirilmiş olması, lehe yorum ilkesi kapsamında ölüme bağlı tasarrufun geçersizliği sonucunu doğurmaz⁶⁹. Hukuka veya ahlaka aykırı koşula veya yüklemeye bağlı olmayan maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflar, diğer tasarrufların geçersizliğinden bağımsız olarak, hüküm doğurmaya devam eder⁷⁰.

(ii) TMK m. 515/3 (ZGB Art. 482/3) hükmüne göre, “Anlamsız veya yalnız başkalarını rahatsız edici nitelikte olan koşullar ve yüklemeler yok sayılır.” Hükümde yer alan “anlamsız” (*unsinnig*) ve “rahatsız edici” (*lästig*) nitelikleri birbirinden ayrılabilir⁷¹. Anlamsızlık, esas itibarıyla, ölüme bağlı

⁶⁵ **Stahelin**, BSK-ZGB, Art. 482, N. 33; **Sirmen**, Lale: Türk Özel Hukukunda Şart, Ankara, 1992, s. 124; **Yıldırım**, Abdülkerim: Türk Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler, Ankara, 2004, s. 74.

⁶⁶ **Escher/Escher**, ZK-ZGB, Art. 482, N. 30; **Hrubesch-Millauer**, CHK-ZGB, Art. 482, N. 13; **İmre/Erman**, s. 138; **Serozan/Engin**, § 4, N. 72, 163; **Eren**, s. 47-48; **Sirmen**, s. 124. Kanunun sistematigi bakımından buradaki yaptırımın iptal edilebilirlik olduğu yönünde bkz. Bkz. **Dural/Öz**, N. 734.

⁶⁷ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 274-275.

⁶⁸ Bu yönde bkz. **Escher/Escher**, ZK-ZGB, Art. 482, N. 30; **Studhalter**, OFK-ZGB, Art. 482, N. 15; **Benedikt**, N. 661; **Serozan/Engin**, § 4, N. 162; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 274; **Dural/Öz**, N. 733; **Çabri**, C. 1, m. 515, N. 542. Hukuka veya ahlaka aykırı nitelik taşıyan koşulun başlıca örneğini evlenmeye ilişkin (evlenme, evlenmeme veya dul kalma) koşulları oluşturur. Bu gibi koşullar, kural olarak, geciktirici niteliktedir. Türk ve İsviçre hukukları bakımından bu koşulların geçersiz olduğu, buna karşın ölüme bağlı tasarrufun geçerli olarak hüküm doğuracağı kabul edilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 275 vd.

⁶⁹ **Weimar**, BK-ZGB, Art. 482, N. 77.

⁷⁰ **Oğuzman**, s. 147; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 275.

⁷¹ Bu ayrıma ilişkin olarak bkz. **Escher/Escher**, ZK-ZGB, Art. 482, N. 36; **Sirmen**, s. 125-127; **Yıldırım**, s. 79-80. Ayrıca bkz. **Weimar**, BK-ZGB, Art. 482, N. 112-113.

tasarruf ile bağlandığı koşul veya yükleme arasındaki mantıksızlığı veya çelişkiyi ifade eder. Kişinin resim koleksiyonunun yanması durumunda her pazar günü halka açık olarak sergilenmesini vasiyet etmesi böyledir⁷². Rahatsız edicilik ise koşulun veya yüklemenin yerine getirilmesinin kimseye bir yarar sağlamamasını, aksine onu yerine getirecek kişiyi veya başkalarını yalnızca rahatsız etmesini ifade eder. Kişinin elbiseleri ile yatması⁷³, haftada bir gün başına huni takarak dolaşması⁷⁴ veya evinin yakınında havlayan bir köpek bulundurması⁷⁵ koşuluyla mirasçı atanması böyledir. TMK m. 515/3 hükmü, hem anlamsız hem de başkalarını rahatsız edici nitelikteki koşulları ve yüklemeleri yok sayarak ölüme bağlı tasarrufu bunlar olmaksızın geçerli kabul etmektedir⁷⁶. Vasiyetname lehine yorum ilkesinin yine somut ve özel bir görünümü olan bu hükmün varlığı, belirtilen niteliklerdeki koşula veya yüklemeye bağlı tasarrufların geçerliliği üzerindeki olası tartışmaları sonlandırmıştır. Zira anlamsız koşul veya yükleme, sağlararası işlemlerde olduğu gibi, mirasbırakanın iradesinin belirlenmesini imkansız kılması yönüyle, ölüme bağlı tasarrufun geçersizliği sonucunu doğurmaya elverişliydi⁷⁷. Benzer biçimde, rahatsız edici koşul veya yükleme, çoğu kez, kişilik hakkına aykırılığı yönüyle ve buna bağlı olarak hukuka aykırılığı sebebiyle yine ölüme bağlı tasarrufun geçersizliği sonucunu doğurabilirdi⁷⁸. Anlamsız veya yalnız başkalarını rahatsız edici koşullar veya yüklemeler, iptal davası açılmaksızın, kanun gereği yok hükmündedir⁷⁹.

D. Tasarrufu Yerine Getirme Yükümlüsünün Mirasçılık veya Vasiyet Alacaklısı Sifatının Olmaması (TMK m. 519/2)

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarruflardan biri olarak vasiyet, TMK m. 600/1 (ZGB Art. 562/1) hükmünün ifadesinden anlaşılacağı üzere, lehine

⁷² Escher/Escher, ZK-ZGB, Art. 482, N. 36.

⁷³ Oğuzman, s. 149

⁷⁴ Dural/Öz, N. 746.

⁷⁵ Sirmen, s. 126-127.

⁷⁶ Hrubesch-Millauer, CHK-ZGB, Art. 482, N. 16; Studhalter, OFK-ZGB, Art. 482, N. 21; Ergüne, s. 136; İmre/Erman, s. 139; Oğuzman, s. 149; Kocayusufpaşaoğlu, s. 280; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 64; Kılıçoğlu, s. 142; Eren, s. 64; Yıldırım, s. 80-81, 119; Baygın, s. 581-582; Aksoy Dursun, s. 314.

⁷⁷ Bu yönde bkz. Sirmen, s. 125-126.

⁷⁸ Bkz. ve karşı. Weimar, BK-ZGB, Art. 482, N. 113.

⁷⁹ Hrubesch-Millauer, CHK-ZGB, Art. 482, N. 16; Çabri, C. 1, m. 515, N. 552, 563; İşgüzar/Demir/Yılmaz, s. 64. Böyle bir durumda yokluğun tespiti için dava açılması mümkündür. Bkz. Kocayusufpaşaoğlu, s. 280.

yapıldığı kişiye yalnızca bir alacak hakkı kazandırır⁸⁰. Vasiyet alacaklısının bu hakkını elde etmek için vasiyeti yerine getirme görevlisi varsa ona; yoksa yasal veya atanmış mirasçılara başvuracağı yine TMK m. 600/1 hükmünde düzenlenmektedir. Hükümde yer alan “vasiyeti yerine getirme görevlisi” ifadesinin TMK m. 550 (ZGB Art. 517) vd. hükümlerindeki teknik anlamdaki “vasiyeti yerine getirme görevlisi” (vasiyeti tenfiz memuru; *Willensvollstrecker*) kavramını karşılamadığı, bunun mirasbırakan tarafından yalnızca belirli bir vasiyeti yerine getirmekle görevlendirilmiş “vasiyet borçlusunu” olarak anlaşılması gerektiği kabul edilmektedir⁸¹. Bu kapsamda, hükümde yer alan vasiyet borçlusunu ile onun yokluğu durumunda yasal veya atanmış mirasçıları, kısaca, tasarrufu yerine getirme yükümlülükleri olarak da ifade edilebilirler.

Tasarrufu yerine getirme yükümlülüğü, külli veya cüzi halefiyetten kaynaklanır⁸². Mirasbırakanın külli halefleri olan yasal ve atanmış mirasçılar, vasiyet borçlarını ifa etmekle yükümlüdürler. Bunun dışında, vasiyet alacaklısı dahi bir vasiyet borcunu ifa etmekle yükümlü olabilir. Gerçekten, alt vasiyetin söz konusu olduğu durumlarda mirasbırakan, üst vasiyet alacaklısına ayrıca bir vasiyeti yerine getirme borcu yükler. Böyle bir durumda üst vasiyet alacaklısı, kendisine yüklenen bu borcu alt vasiyet alacaklısına karşı yerine getirmekle yükümlü olur⁸³. Ne var ki külli halefiyetin gerçekleşmediği veya vasiyete hak kazanılmadığı durumlar olabilir. Buna ilişkin bir yorum kuralı⁸⁴ getiren TMK m. 519/2 (ZGB Art. 486/2) hükmüne göre, “*Tasarrufu yerine getirme yükümlüsü, mirasçılığı veya kendisine bırakılan kazandırmayı reddetmiş ya da mirasbırakandan önce ölmüş veya mirastan yoksun kalmış olsa bile tasarruf yürürlükte kalır; yerine getirme borcu, bu durumlardan yararlananlara geçer.*”

Tasarrufu yerine getirmekle yükümlü olan yasal veya atanmış mirasçının yahut alt vasiyet alacaklısının, mirasbırakandan önce ölmesi (TMK m. 580-581; ZGB Art. 542-543), mirastan yoksun olması (TMK m. 578; ZGB Art. 540) ve mirası reddetmiş olması (TMK m. 605; ZGB Art. 566) durumlarında TMK m. 519/2 hükmü, ölüme bağlı tasarruf niteliğindeki vasiyet

⁸⁰ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 260; **İmre/Erman**, s. 123; **Dural/Öz**, N. 1684; **Ayan**, s. 131; **Çabri**, Sezer: Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 575-639), C. 2, İstanbul, 2020, m. 600, N. 675. Vasiyet alacağının muacceliyeti hakkında ayrıca bkz. **Serozan/Engin**, § 6, N. 28-30; **Dural/Öz**, N. 705 vd.

⁸¹ **Çabri**, C. 2, m. 600, N. 689.

⁸² **Oğuzman**, s. 145; **Dural/Öz**, N. 692 vd.

⁸³ **İmre/Erman**, s. 348; **Dural/Öz**, N. 695.

⁸⁴ **Hrubesch-Millauer**, CHK-ZGB, Art. 486, N. 12.

alacağıının geçerli olarak hüküm doğurmasını sağlamaktadır⁸⁵. Bu yönüyle hükmün, vasiyetname lehine yorum ilkesinin bir görünümü olduğu tereddütsüz söylenebilir⁸⁶. Belirtilen sebeplerin dışında, tasarrufu yerine getirme yükümlüsü olarak belirlenen atanmış mirasçının veya üst vasiyet alacaklısının belirlendiği ölüme bağlı tasarrufların iptal edilmesi yahut bunlara yapılan kazandırmaların kazandırma yasağına aykırılıkları sebebiyle iptal edilmesi (TMK m. 536/2; ZGB Art. 503/2) durumlarında, ölüme bağlı tasarruf niteliğindeki vasiyet alacağıının TMK m. 519/2 hükmüne kıyasla yine doğması gerekir⁸⁷.

E. İptal Edilebilirliğin Tasarrufun Bir Kısımına İlişkin Olması (TMK m. 558/2-3)

Ölüme bağlı tasarrufların iptali bakımından vasiyetname lehine yorum ilkesinin büyük önem taşıdığını, iptal edilene kadar ölüme bağlı tasarrufun geçerli olarak hüküm doğurmasının ve iptal kararının yalnızca taraflar arasında geçerli olmasının, vasiyetname lehine yorum ilkesinin soyut ve genel bir yansıması olduğunu belirtmiştik. Vasiyetname lehine yorum ilkesinin ölüme bağlı tasarrufun iptaline etkisi bununla da sınırlı değildir. Burada, somut ve özel nitelikte iki düzenleme bulunmaktadır:

(i) TMK m. 558/2 hükmüne göre, “*Dava, ölüme bağlı tasarrufun tamamının veya bir kısmının iptaline ilişkin olabilir.*” Bu hüküm sayesinde ölüme bağlı tasarruf, yalnızca bir kısmının iptalinin ardından geçerli olarak hüküm doğurmaya devam edecektir⁸⁸. Ölüme bağlı tasarrufların bir kısmının iptal edilmesi, TMK m. 557 hükmünde belirtilen iptal sebepleri dikkate alındığında, maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufun yanılma, aldatma, korkutma veya zorlama sebebiyle yapılması veya bu tasarrufun içeriğinin, bağlandığı koşulların veya yüklemelerin hukuka veya ahlaka aykırı olması yahut (vasiyetnameye yapılan eklemeler bakımından istisnai olarak) şekil eksikliği durumunda mümkün olabilir⁸⁹. Ancak ölüme bağlı tasarrufun iptal edilecek

⁸⁵ Kocayusufpaşaoğlu, s. 267; Serozan/Engin, § 4, N. 146; Çabri, C. 1, m. 519, N. 651.

⁸⁶ Ergüne, s. 116-117.

⁸⁷ Bkz. Studhalter, OFK-ZGB, Art. 486, N. 7; Weimar, BK-ZGB, Art. 486, N. 12; BGE 76 II 202.

⁸⁸ Serozan/Engin, § 4, N. 259; Çabri, C. 1, m. 558, N. 1336. Belirtelim ki TMK m. 558/2 hükmünün mehz İsviçre Borçlar Kanunu'nda bir karşılığı bulunmamaktadır. Ancak İsviçre öğretisinde, OR Art. 20/2 (TBK m. 27/2) hükmü karşısında, ölüme bağlı tasarrufların bir kısmının iptali mümkün görülmektedir. Bkz. Fankhauser, CHK-ZGB, Art. 519, N. 1.

⁸⁹ Karş. Eren, s. 133 vd.

kısımının mirasbırakanın farazi iradesi bakımından “olmazsa olmaz” (*condicio sine qua non*) bir koşul niteliği taşıdığı durumlarda bu kez tasarrufun tamamı iptal edilir⁹⁰.

(ii) TMK m. 558/3 (ZGB Art. 520/2) hükmüne göre, “*İptal davası, ölüme bağlı tasarrufla kendilerine, eşlerine veya hısımlarına kazandırma yapılanların tasarrufun düzenlenmesine katılmalarının yol açtığı sakatlığa dayandığı takdirde tasarrufun tamamı değil, yalnız bu kazandırmalar iptal edilir.*” Bu hüküm, esas itibarıyla, TMK m. 558/2 hükmündeki kısmen iptalin bir görünümünden ibarettir⁹¹. TMK m. 558/3 hükmü sayesinde ölüme bağlı tasarruf, yalnızca kazandırma yasağına aykırı kısmının iptalinin ardından geçerli olarak hüküm doğurmaya devam edecektir. Burada, TMK m. 558/2 hükmünün aksine, ölüme bağlı tasarrufun iptal edilecek kısmının mirasbırakanın farazi iradesi doğrultusunda tasarrufun tamamına etkili olmayacağı kabul edilmektedir⁹².

F. Tüzel Kişiliği Bulunmayan Topluluğa Yapılan Kazandırma (TMK m. 577/2)

Ölüme bağlı tasarrufta bulunulananın mirasçı veya vasiyet alacaklısı sıfatını taşıyabilmesi, onun hak ehliyetine sahip olmasına, diğer bir deyişle kişi olarak nitelendirilebilmesine bağlıdır. Bu kişi, gerçek veya tüzel kişi olabilir⁹³. Hak ehliyeti bulunmayan ve bu kapsamda kişi olarak nitelendirilmesi mümkün olmayan cansız veya canlı eşyaların ve özellikle hayvanların mirasçı veya vasiyet alacaklısı olabilmeleri mümkün değildir⁹⁴. Hayvanlara yapılan ölüme bağlı tasarruflar, vasiyetname lehine yorum ilkesi çerçevesinde, yasal veya atanmış mirasçılara birer yüklem olarak kabul edilebilirler⁹⁵. Belirtelim ki bu husus, mehz İsviçre Medeni Kanunu’nda açıkça

⁹⁰ Bkz. **Serozan/Engin**, § 4, N. 259; **Eren**, s. 132-133; **Marxer**, OFK-ZGB, Art. 520, N. 2. Kısmi hükümsüzlüğe ilişkin TBK m. 27/2 hükmü de bu doğrultudadır. Bu hüküm kapsamında sözleşmenin içerdiği hükümlerden bir kısmının geçersiz olması, kural olarak, diğerlerinin geçerliliğini etkilemez. Böyle bir durumda sözleşme, kalan hükümleriyle geçerli olarak hüküm doğurur. Ancak geçersizliğine karar verilen hükümler olmasa tarafların sözleşmeyi kurmayacakları açıkça anlaşılabilirse bu kez sözleşmenin tamamı geçersiz olur.

⁹¹ **Çabri**, C. 1, m. 558, N. 1336. TMK m. 558/2 benzeri bir hüküm bulunmayan İsviçre hukukunda bunun yine bir kısmen iptal düzenlemesi olduğu yönünde bkz. **Marxer**, OFK-ZGB, Art. 520, N. 4.

⁹² **Serozan/Engin**, § 4, N. 259.

⁹³ Bkz. **Çabri**, C. 2, m. 577, N. 46 vd.

⁹⁴ **İmre/Erman**, s. 327.

⁹⁵ **Eren/Yücer Aktürk**, N. 621; **Baygın**, s. 581.

düzenlenmektedir. Gerçekten, ZGB Art. 482/4 hükmüne⁹⁶ göre, “Hayvan lehine yapılan ölüme bağlı tasarruf, onun doğasına uygun biçimde bakılması için yapılmış bir yüklenme olarak geçerlidir.”

Mirasbırakanın tüzel kişiliği bulunmayan bir topluluğa kazandırma yapmış olması da mümkündür. Adi şirket veya arkadaş grubu lehine yapılan ölüme bağlı tasarruflar böyledir. Bu ihtimalde, ilk olarak, mirasçı veya vasiyet alacaklısı ehliyeti bulunmayan bu kişiler lehine yapılan ölüme bağlı tasarrufun iptal davası açılmasına gerek duyulmaksızın kesin hükümsüz olarak nitelendirilmesi gerekirdi⁹⁷. Ancak bu ihtimale ilişkin olarak kanunda özel bir düzenleme bulunmaktadır. Gerçekten, TMK m. 577/2 (ZGB Art. 539/2) hükmüne göre, “Tüzel kişiliği bulunmayan bir topluluğa belli bir amaç için yapılan kazandırmaları, o topluluk içindeki kişiler, mirasbırakan tarafından belirlenen bu amacı gerçekleştirme kaydıyla birlikte edinmiş olurlar; amacın bu yolla gerçekleştirilmesine olanak yoksa, yapılan kazandırma vakıf kurma sayılır.” Bu hüküm sayesinde ölüme bağlı tasarruf, geçersiz olarak nitelendirilmek yerine, kanun gereği geçerli bir işlem olarak ayakta tutulmaktadır⁹⁸.

TMK m. 577/2 hükmü, iki aşamalı bir kazandırma öngörmektedir. Buna göre, birinci aşamada öncelikle, lehine kazandırma yapılacak kişilerin mirasbırakan tarafından yeterli ölçüde belirlenmiş olup olmadığına bakılır. Yeterli ölçüde belirlenmiş kişiler kazandırmayı birlikte edinirler. Örneğin, mezun olduğu lisedeki sınıf arkadaşlarına mülkiyetindeki taşınmaz vasiyet eden mirasbırakanın her bir sınıf arkadaşı, bu taşınmaz üzerinde eşit derecede hak sahibi olur⁹⁹. Ancak bunun mümkün olmadığı ikinci aşamada,

⁹⁶ ZGB Art. 482/4: “Wird ein Tier mit einer Zuwendung von Todes wegen bedacht, so gilt die entsprechende Verfügung als Auflage, für das Tier tieregerecht zu sorgen.” Ayrıca bkz. **Ergüne**, s. 259-260; **Demirsatan**, Barış: “Boşanmada Ev Hayvanlarının Hukuki Durumu”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXIV, S. 3, 2020, s. 138-139, dn. 1.

⁹⁷ Salt geçersiz olduğu yönünde bkz. **Dural/Öz**, N. 1507.

⁹⁸ Bu hüküm, TMK m. 512/3 hükmünde olduğu gibi yine mirasbırakanın farazi iradesine dayanan bir yasal tahvil örneğidir. Bkz. **Dural/Öz**, N. 1508; **Antalya/Sağlam**, N. 1065; **Baygın**, s. 579-580; **Aksoy Dursun**, s. 313-314.

⁹⁹ Bu yönde açıklamalar için bkz. **Schwander**, BSK-ZGB, Art. 539, N. 14; **Çabri**, C. 2, m. 577, N. 52-53. Böyle bir durumda, lehine kazandırma yapılacak kişilerin, üçüncü kişi veya vasiyeti yerine getirme görevlisi tarafından belirlenmesinin ise mümkün olmadığı kabul edilir. Bkz. **Escher**, Arnold/**Escher**, Arnold: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, III. Band, Das Erbrecht, Zweite Abteilung: Der Erbgang (Art. 537-640), 3. Auflage, Zürich, 1960, Art. 539, N. 4; **Hrubesch-Millauer**, OFK-ZGB, Art. 539, N. 5; **Wildisen**, CHK-ZGB, Art. 539, N. 3. Bu yönde bkz. 81 II 22. Buna karşın, iki

lehine kazandırma yapılacak kişilerin yer ve zaman bakımından yeterli ölçüde belirlenmediği veya bu kazandırmadan topluluğun gelecekteki üyelerinin de yararlanmasının amaçlandığı durumlarda ölüme bağlı tasarruf, vakıf kurma olarak geçerli kabul edilir¹⁰⁰. Tescili istenen vakfa özgülenen mal ve hakların, vakfın amacını gerçekleşmesine yeterli olmaması da mümkündür. Böyle bir durumda ise bu mal ve haklar, TMK m. 107 hükmü doğrultusunda, benzer amaçlı bir vakfa özgülenir¹⁰¹. Bunun için mirasbırakanın aksi yönde bir irade açıklamasında bulunmamış olması aranır. Bu husus vasiyetnamenin yine mirasbırakanın iradesi doğrultusunda ayakta tutulduğunu gösterir. Benzer durum, yeterli ölçüde belirlenmemiş kişilere geçici amaçlı yapılan kazandırmalar bakımından da kabul edilmelidir.

G. Önmirasçının Atanmamış veya Ön Vasiyet Alacaklısının Belirlenmemiş Olması (TMK m. 583/2)

Mirasbırakan, ölüme bağlı tasarrufuyla mirasçı atadığı kişiyi, mirası diğer bir kişiye devretmekle yükümlü kılabilir. Buna artmirasçılık denir¹⁰². Mirasbırakanın mirasçı atadığı kişi önmirasçı, mirasın devredileceği kişi de artmirasçı olarak adlandırılır (TMK m. 521; ZGB Art. 488). Bu kapsamda ön vasiyet alacaklısı veya art vasiyet alacaklısı belirlenebilmesi de mümkündür. Önmirasçının ve artmirasçının aynı vasiyetnamede atanmış olması gerekli değildir. Bu kapsamda, artmirasçı atanmakla birlikte önmirasçının atanmamış olması da mümkündür. Vasiyetnamede geciktirici koşula bağlı mirasçı atanması dışında bir maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufun bulunmaması böyledir. Nitekim, TMK m. 583/2 (ZGB Art. 545/2) hükmüne göre, “*Mirasbırakan tarafından önmirasçı atanmamışsa, yasal mirasçı, önmirasçı sayılır.*” Buna göre, artmirasçının atanmış veya art vasiyet alacaklısının belirlenmiş olması, bu tür ölüme bağlı tasarrufun geçerli olarak hüküm doğurması bakımından yeterli kabul edilmiştir¹⁰³. Belirtelim ki hükmün önceki fıkrası, mirasın açıldığı anda henüz var olmayan bir kimsenin (ileride doğacak çocuğun) artmirasçı atanmasına veya art vasiyet alacaklısı belirlenmesine ilişkindir. Ancak TMK m. 583/2 hükmünün, sistematik olarak TMK m. 521 vd. hükümlerinde düzenlenmesinin daha isabetli olacağı ve ayrıca

farklı kişi topluluğu arasından birinin seçilmesi biçimindeki belirlemenin vasiyeti yerine getirme görevlisi tarafından yapılabileceği yönünde bkz. BGE 100 II 98.

¹⁰⁰ Bkz. **Druey**, § 11, N. 33; **Wildisen**, CHK-ZGB, Art. 539, N. 5; **Çabri**, C. 2, m. 577, N. 56; **Ergüne**, s. 254-255.

¹⁰¹ **Çabri**, C. 2, m. 577, N. 58; **Baygın**, s. 580.

¹⁰² Bkz. **Gürpınar**, Damla: Artmirasçı Atama, Ankara, 2018, s. 10 vd.

¹⁰³ Ayrıca bkz. **Gürpınar**, s. 28-29; **Dural/Öz**, N. 802.

önmirasçının atanmamış veya ön vasiyet alacaklısının belirlenmemiş olması ile sınırlandırılmayacak ölçüde genel bir kuralı ifade ettiği belirtilmektedir¹⁰⁴.

III. LEHE YORUM İLKESİNİN VASIYETNAMENİN ŞEKLE AYKIRILIĞI VEYA MİRASBIRAKANIN EHLİYETSİZLİĞİ DURUMLARINDA UYGULANABİLMESİ

Sağlararası işlemler bakımından kesin hükümsüzlük sebebi olarak öngörülen şekle aykırılık durumunun ölüme bağlı tasarruflar bakımından TMK m. 557/1, b. 4 (ZGB Art. 520) hükmü kapsamında yalnızca bir iptal sebebi olarak öngörülmesinin, ölüme bağlı tasarruflar bakımından işlem lehine yorumun ve buna bağlı olarak vasiyetname lehine yorumun kanundaki bütüncül bir ifadesi olduğunu belirtmiştik. Vasiyetnamenin şekle aykırılığı durumunda da yine vasiyetnamenin muhtemel farklı yorumlarından birinin vasiyetnamenin geçerliliğine elverişli olup olmadığına bakılması isabetli olur¹⁰⁵. Bunun dışında, şekil kurallarının da vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında değerlendirilmesi gerekir¹⁰⁶. Bu kapsamda şekil kuralları, amaçsal (teleolojik) yorum yöntemiyle değerlendirilir¹⁰⁷. Ancak bu yöntem, şekil kuralların varlığını da anlamsız kılmamalıdır. Buna göre her bir vasiyetname türü bakımından durumun ayrıca incelenmesi isabetli olur:

(i) Resmi vasiyetnamenin resmi memur tarafından düzenlenmemesi veya bu işleme iki tanığın katılmaması sebepleriyle oluşan şekle aykırılık, lehe yorum ilkesi kapsamında giderilemez. Zira işlemin oluşma sürecine katılan bu kişiler, yukarıda da kısmen belirtildiği üzere, mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesinin varlığını “kesin olarak ortaya koyan” ve vasiyetname içerisinde yer alan tasarrufların onun iradesine uygun olduğunu “beyan eden” birer konumdadırlar. Bunun dışında yer alan şekil koşulları bakımından da yine amaca uygun değerlendirme yapmak gerekir. Bu kapsamda, okunarak ve imzalanarak düzenlenen resmi vasiyetname bakımından, mirasbırakanın vasiyetnameyi okuduğu ve bunun son arzularını içerdiği hususunun memur huzurunda iki tanığa beyan edildiği yönündeki ifadenin yer almadığı bir vasiyetname şekle aykırı kabul edilmemelidir¹⁰⁸. Ancak

¹⁰⁴ Bkz. **Escher/Escher**, ZK-ZGB, Art. 545, N. 6; **Schwander**, BSK-ZGB, Art. 545, N. 4; **Hrubesch-Millauer**, OFK-ZGB, Art. 545, N. 6.

¹⁰⁵ Alman hukukunda bu yönde bkz. **Leipold**, MüKo-BGB, § 2084, N. 80.

¹⁰⁶ **Benedikt**, N. 699.

¹⁰⁷ **Weimar**, BK-ZGB, Vorbem. zu Art. 498, N. 7; **Breitschmid**, BSK-ZGB, Art. 498, N. 5; **Benedikt**, N. 699.

¹⁰⁸ **Ergüne**, s. 294. Karş. Yarg. 2. HD T. 21.07.2008 E. 2008/11440 K. 2008/10969 (**Lexpera**)

bunun için tanıkların, daha sonra, vasiyetnamenin mirasbırakanın iradesine uygun olduğu ve onu tasarrufa ehil gördükleri yönündeki beyanlarının vasiyetname içerisinde yer alması aranır¹⁰⁹. Okunmadan ve imzalanmadan düzenlenen resmi vasiyetname bakımından da durum benzerdir. Resmi vasiyetnamelerde özellikle resmi memurun (veya yardımcılarının) işlemlerinden kaynaklanan şekle aykırılıkların vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında değerlendirilmesine hiçbir engel yoktur.

(ii) El yazılı vasiyetname metninin el dışında -bilgisayar çıktısı gibi- bir aletle yazılması durumunda oluşan şekle aykırılık, lehe yorum ilkesi kapsamında giderilemez. Zira bu tür vasiyetname bakımından el yazısı, ölüme bağlı tasarrufun mirasbırakan tarafından düzenlenmiş olup olmadığına yönelik bir teşhis fonksiyonu taşır¹¹⁰. Aynı durum imza bakımından da geçerli olmalıdır. Tarih bakımından ise durum farklıdır. Gerçekten, Türk Medeni Kanunu'nda karşılığı bulunmayan ZGB Art. 520a hükmüne¹¹¹ göre “El yazılı vasiyetnamede düzenleme tarihinin yer almaması veya bunun yanlış olarak gösterilmiş olması, bu tarihin mirasbırakanın ehliyeti, birden fazla ölüme bağlı tasarruf arasındaki sıranın belirlenmesi veya vasiyetnamenin geçerliliğine ilişkin diğer bir husus hakkında karar verilmesi için zorunlu ve bu tarihin başka bir biçimde belirlenmesi mümkün değil ise vasiyetname iptal edilebilir.” İsviçre hukukunda açıkça düzenlenmiş bu durumların Türk

¹⁰⁹ Bu açıklamaların kanunda yer aldığı kelimelerle ifade edilmiş olması ise gerekmez. “Vasiyetnameye tarih ve imza konulduktan hemen sonra da “Noter tarafından vasiyetçinin isteklerine uygun olarak yazıldığına ve okunup anlatıldığına ve ilgilinin kimlik, kişilik ve beyanını tanıklık ederiz” ifadesinin yazılıp tanıklarca imza edildiğine yer verildiği anlaşılmıştır. (...) Bu durumda, vasiyetnamede geçen “Kişilik” kavramının aynı zamanda “534.maddede geçen; mirasbırakanı tasarrufa ehil gördüklerini” ifadesini de kapsadığını(geniş manada bu ifadeyi de içerdiğini) kabul etmek gerekmektedir. Aksi takdirde, sadece sözle yetinmek, kanunun özünü unutmak anlamına gelir ki, bu durum mirasbırakanın gerçek iradesinin ayakta tutulması ilkesiyle de bağdaşmaz.” Bkz. Yarg. 3. HD T. 28.09.2010 E. 2010/7829 K. 2010/15359 (Lexpera).

¹¹⁰ Akkanat, Halil: “El Yazısı ile Vasiyetnamede Vasiyetname Metninin Özellikleri”, Prof. Dr. Hayri Domanıç’ e 80. Yaş Günü Armağanı, C. 2, İstanbul, 2001, s. 803; Gönen, Doruk: El Yazılı Vasiyetname, İstanbul, 2007, s. 45-46; Kocayusufpaşaoğlu, s. 193; Ergüne, s. 298-2988. Bu yönde bkz. Dural/Öz, N. 385 vd.

¹¹¹ ZGB Art. 520a: “Liegt der Mangel einer eigenhändigen letztwilligen Verfügung darin, dass Jahr, Monat oder Tag nicht oder unrichtig angegeben sind, so kann sie nur dann für ungültig erklärt werden, wenn sich die erforderlichen zeitlichen Angaben nicht auf andere Weise feststellen lassen und das Datum für die Beurteilung der Verfügungsfähigkeit, der Reihenfolge mehrerer Verfügungen oder einer anderen, die Gültigkeit der Verfügung betreffenden Frage notwendig ist.”

hukuku bakımından da benimsenmesi, vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında isabetli olur¹¹².

(iii) Sözlü vasiyetnameyi oluşturacak irade açıklamasının iki tanığa karşı yöneltilmemesi sebebiyle oluşan şekle aykırılık da lehe yorum ilkesi kapsamında giderilemez¹¹³. Bunun dışında, sözlü vasiyetnamenin tanıklara farklı anlarda açıklanmış olması, tanıkların mirasbırakanın irade açıklamasını hemen yazmamış olmaları veya bunu vakit geçirmeksizin hakime vermemiş olmaları vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında değerlendirilmesi gerektiği düşünülebilir. Ancak mirasbırakanın içerisinde bulunduğu olağanüstü durumlarda dahi son arzularını gerçekleştirmek amacıyla getirilen bu özel düzenlemeler, mirasbırakanın iradesinin kesin olarak belirlenmesine engel olacak biçimde yorumlanamaz¹¹⁴.

Mirasbırakanın ehliyetsizliği bakımından da durum benzerdir. Gerçekten mirasbırakanın ehliyetsizliği, TMK m. 557/1, b. 1 (ZGB Art. 519, Ziff. 1) hükmüne göre yalnızca bir iptal sebebidir. Vasiyetname ehliyetine ilişkin TMK m. 502 (karş. ZGB Art. 467) hükmüne göre, “*Vasiyet yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip ve onbeş yaşını doldurmuş olmak gerekir.*” Ancak miras sözleşmesi ehliyetine ilişkin TMK m. 503 (ZGB Art. 468) hükmüne göre, “*Miras sözleşmesi yapabilmek için ayırt etme gücüne sahip ve ergin olmak, kısıtlı bulunmamak gerekir.*” Görüldüğü gibi vasiyetname ehliyeti, miras sözleşmesi ehliyetine göre daha geniştir. Buna göre, ergin olmayan veya kısıtlı olan ehliyetsiz tarafından yapılan miras sözleşmesindeki tek taraflı ölüme bağlı tasarruflar, mirasbırakanın aksi yönde iradesi bulunmadıkça, vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında hüküm doğurmalıdır¹¹⁵. Ancak ayırt etme gücüne sahip olmayan veya onbeş yaşını doldurmamış, diğer bir deyişle ehliyetsiz kişi tarafından yapılan ve bu sebeple iptal edilecek bir vasiyetnamenin lehe yorum ilkesi kapsamında ayakta tutulabilmesi mümkün değildir¹¹⁶.

¹¹² **Ergüne**, s. 303 vd. Karş. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 208 vd.; **Gönen**, Vasiyetname, s. 91.

¹¹³ Sözlü vasiyetnamenin olağanüstü durumlarda yapılması ise bir şekil koşulu değildir. Bu sebeple olağan durumlarda yapılan sözlü vasiyetname -iptal edilebilir değil- kesin hükümsüzdür. Bkz. **Ergüne**, s. 307.

¹¹⁴ Bununla birlikte sözlü vasiyetnamenin tanıklar tarafından baştan sona el ile yazılması veya bunda tarihin hiç yer almaması veya yanlış gösterilmesi -el yazılı vasiyetnamede olduğu gibi- vasiyetname lehine yorum ilkesi kapsamında değerlendirilebilir. Bu yönde bkz. **Ergüne**, s. 309-310.

¹¹⁵ **Baygın**, s. 583-584.

¹¹⁶ Bkz. **Ergüne**, s. 80.

Değerlendirme ve Sonuç

Vasiyetnamenin geçerli veya geçersiz olarak nitelendirilmesine sebep olacak muhtemel farklı yorumları arasından birincisinin tercih edilmesi yönündeki kuralı ifade eden vasiyetname lehine yorum ilkesi, bu tür ölüme bağlı tasarrufların yorumlanması bakımından geçerli olarak kabul edilen irade teorisinin doğal bir sonucudur. Türk (ve İsviçre) hukuku bakımından kanunda açıkça düzenlenmeyen bu ilke, hem şekli hem de maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf yapma yönünde mirasbırakana oldukça geniş bir irade özgürlüğü tanıyan Türk Medeni Kanunu'na soyut ve somut biçimlerde yansımıştır. Vasiyetname lehine yorum ilkesinin uygulanabilmesi, mirasbırakanın vasiyetname yapma iradesinin varlığı, vasiyetnamenin farklı biçimlerde yorumlanabilir olması ve mirasbırakanın gerçek iradesinin belirlenebilir olması koşullarının bir arada bulunmasına bağlıdır. Vasiyetname lehine yorum ilkesi, vasiyetnamenin şekle aykırılığı durumlarında da uygulanabilir. Ne var ki bu yorum, şekil kurallarını anlamsız kılacak bir genişliğe ulaşmamalıdır. Mirasbırakanın ehliyetsizliği sebebiyle iptal edilecek miras sözleşmesi içerisinde yer alan tek taraflı ölüme bağlı tasarruflar, vasiyetname için gerekli ehliyet koşullarının sağlanması durumunda yine lehe yorum ilkesi kapsamında ayakta tutulur.

KAYNAKÇA

- Akkanat**, Halil: “El Yazısı ile Vasiyetnamede Vasiyetname Metninin Özellikleri”, Prof. Dr. Hayri Domaniç’e 80. Yaş Günü Armağanı, C. 2, İstanbul, 2001, s. 799-815.
- Aksoy Dursun**, Sanem: “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumuna Dair Bazı Düşünceler”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. LXVI, S. 2, 2008, s. 311-326.
- Antalya**, O. Gökhan/**Sağlam**, İpek: Marmara Hukuk Yorumu, Miras Hukuku, C. III, 4. bs., Ankara, 2019.
- Ayan**, Mehmet: Miras Hukuku, 9. bs., Ankara, 2016.
- Baygın**, Cem: “Ölüme Bağlı Tasarruflarda Yorum”, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi, C. IV, S. 1-2, 2000, s. 567-594.
- Beck**, Alexander: Grundriss des Schweizerischen Erbrechts, 2. Auflage, Bern, 1976.
- Benedikt**, Seiler: Die erbrechtliche Ungültigkeit, Zürich, 2017.
- Breitschmid**, Peter/**Jungo**, Alexandra (Hrsg.): Handkommentar zum Schweizer Privatrecht, Erbrecht Art. 457-640 ZGB, 3. Auflage, Zürich-Basel-Genf, 2016 (Yazar Adı, CHK-ZGB).
- Çabri**, Sezer: Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574), C. 1, İstanbul, 2018.
- Çabri**, Sezer: Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 575-639), C. 2, İstanbul, 2020.
- Demirsatan**, Barış: “Boşanmada Ev Hayvanlarının Hukuki Durumu”, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. XXIV, S. 3, 2020, s. 137-161.
- Druey**, Jean Nicolas: Grundriss des Erbrechts, 5. Auflage, Bern, 2002.
- Dural**, Mustafa/**Öz**, Turgut: Türk Özel Hukuku C. IV Miras Hukuku, 15. bs., İstanbul, 2020.
- Eren**, Fikret: Türk Medeni Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarrufların İptali Davası, Ankara, 1966.
- Eren**, Fikret/**Yücer Aktürk**, İpek: Türk Miras Hukuku, 2. bs., Ankara, 2019.
- Ergüne**, Mehmet Serkan: Vasiyetnamenin Yorumu, İstanbul, 2011.
- Escher**, Arnold/**Escher**, Arnold: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, III. Band, Das Erbrecht, Erste Abteilung: Die Erben (Art. 457-536), 3. Auflage, Zürich, 1959 (Yazar Adı, ZK-ZGB).

- Escher, Arnold/Escher, Arnold:** Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, III. Band, Das Erbrecht, Zweite Abteilung: Der Erbgang (Art. 537-640), 3. Auflage, Zürich, 1960 (Yazar Adı, ZK-ZGB).
- Fahrländer, Karl:** Die aussenstehende Tatsache in der bundesgerichtlichen Praxis zur Testamentsauslegung, Bern, 1948.
- Gönen, Doruk:** El Yazılı Vasiyetname, İstanbul, 2007 (Gönen, Vasiyetname).
- Gönen, Doruk:** “Cezai Mirasçılıktan Çıkarmanın Amacı ve Cezai Mirasçılıktan Çıkmaya Tabi Kişilerin Kapsamı”, Prof. Dr. Hasan Erman’a Armağan, s. 327-340 (Gönen, Cezai).
- Gürpınar, Damla:** Artmirasçı Atama, Ankara, 2018.
- Honsell, Heinrich/Vogt, Nedim Peter/Geiser, Thomas (Hrsg.):** Zivilgesetzbuch II: Art. 457-977 ZGB und Art. 1-61 SchlT ZGB (Basler Kommentar), 5. Auflage, Basel, 2014 (Yazar Adı, BSK-ZGB).
- İmre, Zahit/Erman, Hasan:** Miras Hukuku, 13. bs., İstanbul, 2017.
- İşgüzar, Hasan/Demir, Mehmet / Yılmaz, Süleyman:** Miras Hukuku, Ankara, 2018.
- Kılıçoğlu, Ahmet M.:** Miras Hukuku, 8. bs., Ankara, 2018.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip:** Miras Hukuku, 3. bs., İstanbul, 1987.
- Kren Kostkiewicz, Jolanta/Wolf, Stephan/Amstutz, Marc/Fankhauser, Roland (Hrsg.):** ZGB Kommentar Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Orell Füssli Kommentar, Zürich 2016 (Yazar Adı, OFK-ZGB).
- Oğuzman, M. Kemal:** Miras Hukuku, 6. bs., İstanbul, 1995.
- Palandt, Otto (Begr.):** Bürgerliches Gesetzbuch, 77. neubearbeitete Auflage, München, 2018 (Yazar Adı, Palandt-BGB)
- Picenoni, Vito:** Die Auslegung von Testament und Erbvertrag, Zürich, 1955.
- Säcker, Franz Jürgen/Rixecker, Roland/Oetker, Hartmut/Limberg, Bettina (Hrsg.):** Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, B. 11, 8. Auflage, München, 2020 (Yazar Adı, MüKo-BGB)
- Serozan, Rona:** “Ölüme Bağlı Tasarrufların Yorumuna Değişik Bir Yaklaşım”, Prof. Dr. Halid Kemal Elbir’e Armağan, İstanbul, 1996, s. 425-437.
- Serozan, Rona/Engin, Baki İlkey:** Miras Hukuku ve Uygulama Çalışmaları, 5. bs., Ankara, 2018.

Sirmen, Lale: Türk Özel Hukukunda Şart, Ankara, 1992.

Weimar, Peter: Berner Kommentar Band/Nr. III/1/1/1, Schweizerisches Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Die Erben, Die gesetzlichen Erben, Die Verfügungen von Todes wegen Die gesetzlichen Erben; Die Verfügungsfähigkeit, Die Verfügungsfreiheit, Die Verfügungsarten, Die Verfügungsformen, Art. 457-516 ZGB, Bern, 2009 (Yazar Adı, BK-ZGB).

Yağcı, Kürşad: Cezai Mirasçılıktan Çıkarma (Cezai Iskat), İstanbul, 2013.

Yıldırım, Abdülkerim: Türk Hukukunda Ölüme Bağlı Tasarruflarda Şart ve Mükellefiyetler, Ankara, 2004.

www.kazanci.com (**Kazancı**)

www.lexpera.com (**Lexpera**)